

Nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetspolitikens
utveckling 2018

Redovisning av uppföljningsmyndigheterna och andra
myndigheters uppdrag inom minoritetspolitiken

Innehåll

Inledning	2
Uppdrag	2
Sammanfattning och slutsatser	4
Förslag till åtgärder	6
Uppföljningsmyndigheternas insatser	7
Uppföljningsmyndigheternas gemensamma uppdrag	7
Länsstyrelsens uppdrag	15
Sametingets uppdrag	18
Myndigheter med särskilda uppdrag	25
Folkhälsomyndigheten.....	25
Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.....	26
Institutet för språk och folkminnen.....	26
Kulturrådet.....	29
Sameskolstyrelsen	30
Skolinspektionen	31
Skolverket	31
Socialstyrelsen.....	32
Universitets- och högskolerådet	33
Svenska Filminstitutet.....	34
Länsstyrelserna	35
Bilagor	39

Inledning

Uppdrag

Med utgångspunkt i nationell lagstiftning och Sveriges internationella åtaganden ska Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget verka för att minoritetspolitikens fastställda mål med tre utpekade delområden uppnås. Länsstyrelsen och Sametinget ska redovisa utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden det vill säga diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Länsstyrelsen och Sametingets uppföljningsrapport för 2018 består av två delar. Syftet med detta är att tydligare synliggöra resultat, analyser och slutsatser. Den ena delen¹ är en fördjupad uppföljning av delområdet inflytande och delaktighet.

Denna del omfattar redovisning av insatser och medelsanvändning. Enligt regleringsbrev ska Länsstyrelsen och Sametinget redovisa:

- hur medel från anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse har använts och bedöma det fortsatta behovet av medel,
- hur myndigheterna har följt och utvärderat tillämpningen av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- vilka stödjande och samordnande insatser som har gjorts, och
- genomförda kunskapshöjande insatser och behovet av ytterligare insatser.

Eventuella skillnader mellan kvinnor och män ska analyseras och kommenteras.

Länsstyrelsen ska även redovisa fördelningen av stöd enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.

Sametinget ska redovisa hur arbetet med webbplatsen minoritet.se har genomförts, hur medel från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* har använts för detta ändamål samt hur myndigheten arbetar för att involvera de fem nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen.

Sametinget ska även redovisa vad medlen från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* avseende samiska språkcentrums verksamhet inklusive Giellagáldu gett för resultat samt lämna en lägesrapport om situationen för de samiska språken 2018.

¹ Nationella minoriteter och minoritetsspråk, Minoritetspolitikens utveckling år 2018, Inflytande och delaktighet - en fördjupning

Övrig redovisning

Under 2018 har Folkhälsomyndigheten, Institutet för språk och folkminne, Kulturrådet, länsstyrelserna, Sameskolstyrelsen, Skolinspektionen, Skolverket, Svenska Filminstitutet, Socialstyrelsen samt Universitet- och högskolerådet haft särskilda uppdrag i form av riktade insatser för de nationella minoriteterna.

Underlag

Viktiga underlag till redovisningen är samråd med nationella minoriteters organisationer och samerna, nätverksträffar med samordnare samt fortlöpande kontakter med kommuner, landsting, regioner, övriga myndigheter och enskilda representanter från nationella minoritetsgrupper.

Som underlag har även ingått de ekonomiska redovisningarna av statsbidragets användning från kommuner, landsting och regioner, riksorganisationernas redovisning av organisationsbidragets användning, redovisningar från Svenska Tornedalingars Riksförbund - Tornionlaaksolaiset (STR-T), Sverigefinländarnas delegation och Sametinget om samrådsmedel samt förvaltningskommuners kartläggningsredovisning.

Länsstyrelsen och Sametinget har också tagit del av redovisningar av det minoritetspolitiska uppdraget som statliga myndigheter haft i uppdrag att redovisa till uppföljningsmyndigheterna. Liksom Kulturrådet och Skolverkets uppdrag som redovisats i respektive myndighets årsredovisningar samt Svenska Filminstitutets resultatredovisning.

Övriga underlag är Sametingets redovisning av Samiskt språkcentrums insatser för användning av de samiska språken samt verksamheten med minoritet.se.

Disposition

Rapporten inleds med en sammanfattning och slutsatser med förslag på åtgärder. Därefter redovisas hur anslagsmedel för 2018 har använts och vilka stödjande, samordnande, kunskapshöjande och uppföljande insatser som Länsstyrelsen och Sametinget genomfört, samt resultat och effekter av dessa. Sedan följer en redovisning av statsbidrag till kommuner, landsting och regioner, kommunernas kartläggningsarbete samt Länsstyrelsens uppdrag och Sametingets uppdrag.

Redovisningar från statliga myndigheter och Svenska Filminstitutet sammanfattas i ett avslutande kapitel, liksom en sammanfattning av länsstyrelsernas redovisningar.

I bilagor finns redovisning av statsbidrag till kommuner, landsting och regioner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska (bilaga 1) samt kommunernas kartläggningsarbete (bilaga 2).

Sammanfattning och slutsatser

Uppföljningsmyndigheternas stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatserna under verksamhetsåret 2018 har till stora delar innehållit liknande insatser som föregående år. Därutöver har myndigheternas arbete under året präglats av de minoritetspolitiska utredningar som pågått.

Antalet kommuner som ansöker om att ingå i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska fortsätter att öka. Sammanlagt har under året 81 kommuner och 15 landsting/regioner ingått i förvaltningsområdena. Detta innebär att fler enskilda som bor inom förvaltningsområdena har fått möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i enlighet med lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen). Utvecklingen av minoritetspolitiken medför fortsatt ökade krav på Länsstyrelsen och Sametinget när det gäller information och utbildningsinsatser, som samordning, uppföljning och administration. De nuvarande resurserna är kraftigt underdimensionerade för att bedriva ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete inom samtliga områden som uppdraget om nationella minoriteter kräver. Med utökade resurser skulle myndigheterna kunna utveckla verktyg, metoder och modeller som på sikt skulle kunna göra övriga aktörer mer självständiga.

Kommunernas ekonomiska redovisningar av 2018 års statsbidrag visar att totalt 94 procent av det disponibla statsbidraget har förbrukats under året. De största utgiftsposterna är kostnader för samordning och språk- och kulturaktiviteter. En mindre del av statsbidraget används för kostnader inom förskola och äldreomsorg. Landstingen och regionerna har förbrukat totalt 83 procent av det disponibla statsbidraget. De har använt statsbidraget framförallt till samordning, språk- och kulturaktiviteter och information. Den samlade bilden visar inga större förändringar mot tidigare år när det gäller fördelningen av statsbidrag på olika utgiftsposter. Det råder osäkerhet hos kommuner och de nationella minoriteterna om vilka insatser som kan räknas som merkostnader och vilken typ av stödåtgärder för språken som kan bekostas av statsbidraget. Det finns ett behov av förtydligande av bestämmelsen för bidragets användning.

De verksamhetsområden där de flesta, cirka 60 procent, av kommunerna i förvaltningsområdena har en aktuell kartläggning gäller efterfrågan och utbud av service inom förskola och äldreomsorg för den minoritet vars språk som kommunen ingår i förvaltningsområde för. Endast omkring 20 procent av kommunerna har motsvarande kartläggning beträffande ärendehandläggning på minoritetsspråk. De verksamhetsområden där kommunerna uppger att servicenivån i störst utsträckning motsvarar efterfrågan är förskola på nationella minoritetsspråk och service på språken i

telefonväxel och reception. Det område där servicenivån i minst utsträckning motsvarar efterfrågan är personal som talar nationella minoritetsspråk.

Det är avgörande att kommuner har kunskap om både aktuella och kommande behov för att de nationella minoriteternas rättigheter ska kunna tillgodoses och att statsbidraget ska användas på ett effektivt sätt. Kartläggningsarbete är en komplicerad fråga och många kommuner efterfrågar stöd med detta arbete. Med mer resurser skulle uppföljningsmyndigheterna kunna utveckla exempel på metoder och modeller för kartläggning.

Statsbidrag till nationella minoriteternas riksorganisationer och samerna är av stor betydelse för att organisationerna ska kunna ta del av sina rättigheter till inflytande och bidra till den fortsatta utvecklingen. Den reviderade minoritetslagen från 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter vad gäller samråd vilket kommer att medföra ökade kostnader för organisationernas medverkan. Organisationsbidragen och stöd till medverkan i samråd behöver därför öka. Samrådsmedel behöver även tilldelas den judiska och den romska minoriteten och organisationsbidraget ska omfatta samerna.

Utveckling av hemsidan minoritet.se har fortsatt positiva resultat. Webbplatsen hade mellan 1 januari till 31 december drygt 305 660 sessioner/besök. Det är en ökning med 13 procent från året innan. Hemsidan behöver dock utvecklas och en översyn av minoritet.se bör därför genomföras.

Samiskt språkcentrum har genomfört ett flertal aktiviteter och arrangemang för att främja och stimulera till ökad användning av de samiska språken. Samiskt språkcentrums möjligheter att öka användningen av de samiska språken är dock begränsade både i omfattning och i geografiskt hänseende. Sametinget anser därför att det är nödvändigt att upprätta fler samiska språkcentra för att möta behoven.

Av de redovisningar som myndigheter med minoritetspolitiska uppdrag lämnat framgår att flertalet genomför samråd med de nationella minoriteterna. De särskilda regeringsuppdragen bidrar tydligt till utvecklingen av minoritetspolitiken och tillämpningen av minoritetslagen.

Länsstyrelserna har under året genomfört flera insatser och aktiviteter för de nationella minoriteternas rättigheter. Flera länsstyrelser arbetar vidare med frågorna och utvecklar sina metoder, kontakter och insatser vilket ger kunskap och högre medvetandenivå, både om minoritetspolitiken och de lagar som finns till stöd. Tydligt är att särskilda uppdrag och uthålliga stödstrukturer är fortsatt viktiga. Länsstyrelserna skulle genom ett utökat uppdrag med resurser kunna stödja och samordna kommuner och regioner inom länet i arbetet med implementeringen av minoritetspolitiken och säkerställa efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter.

Förslag till åtgärder

Länsstyrelsen och Sametinget lämnar följande förslag till åtgärder.

- Att uppföljningsmyndigheterna får utökade resurser för genomförande av våra uppdrag.²
- Att samtliga länsstyrelser får uppdrag med resurser att vara ett regionalt stöd i kommuners och regioners arbete med implementeringen av minoritetspolitiken i respektive län.
- Att länsstyrelserna får resurser och uppdrag att samordna regionala samråd med kommuner och minoritetsrepresentanter som ett komplement till lokala samråd där dessa inte går att få till stånd med samtliga minoriteter.
- Att uppföljningsmyndigheterna utifrån sitt nationella uppdrag får resurser och uppdrag att stötta länsstyrelserna i deras uppdrag ovan.
- Att bestämmelser kring användandet av statsbidrag till kommuner och landsting förtydligas.
- Att statsbidraget enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter ökar.
- Att anslagen ökar till Sverigefinländarnas delegation och Svenska Tornedalingarnas Riksförbund för arbetet med att stärka sverigefinnars och tornedalingars samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena för respektive språk.
- Att judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar tilldelas medel för samråd med förvaltningsmyndigheter.
- Att bestämmelser införs i förordningen (2005:765) som innebär att de ekonomiska förutsättningarna för organisationerna inte förändras plötsligt om beloppet ska delas på ytterligare organisationer.
- Att anslaget ökar för att stärka och utveckla samers möjlighet till samråd och dialog på lokal, regional och nationell nivå.
- Att urfolket samerna tillförsäkras statsbidrag motsvarande det som nationella minoriteter erhåller enligt förordningen (2005:765).³
- Att anslaget till hemsidan minoritet.se behöver öka.⁴
- Att en översyn av hemsidan bör genomföras.
- Att resurser för en utökning av samisk språkcentrumverksamhet inom hela svenska sidan av Sápmi tillförsäkras till halvårsskiftet 2019.
- Att varaktiga resurser tilldelas den verksamhet som Giellagáldu bedriver.⁵

² Se Länsstyrelsen och Sametingets respektive budgetunderlag 2020-2022.

³ Se Sametingets budgetunderlag 2020-2022.

⁴ Se Sametingets budgetunderlag 2020-2022.

⁵ Se Sametingets budgetunderlag 2020-2022.

Uppföljningsmyndigheternas insatser

I detta kapitel redovisas vilka stödjande, samordnande, kunskapshöjande och uppföljande insatser som uppföljningsmyndigheterna genomfört under året, vilka behov som finns av ytterligare insatser, hur årets anslagsmedel har använts samt kommunernas kartläggningsarbete.

Uppföljningsmyndigheternas gemensamma uppdrag

Anslagsmedel

Länsstyrelsen och Sametinget disponerar gemensamt enligt 7:1, ap 3, 1 450 000 kronor till myndigheternas kostnader för stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser. Myndigheterna har under året förbrukat anslaget.

Stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser

Vid sidan av uppföljningsmyndigheternas ordinarie uppdrag och uppgifter har verksamhetsåret 2018 till stora delar präglats av de minoritetspolitiska utredningarna som pågått och riksdagens beslut om en nystart för en stärkt minoritetspolitik.

Den 1 februari 2018 tillkom åtta nya kommuner och två landsting/regioner i förvaltningsområdena. Sammanlagt har därmed 81 kommuner och 15 landsting/regioner ingått i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska under året. De nya samordnarna och andra nyckelpersoner från kommuner, landsting och regioner har erbjudits en grundutbildning i minoritetslagen och minoritetspolitiken med dess delområden. Förutom genomgång av minoritetspolitiken och lagparagraferna gavs möjlighet att diskutera tolkning, tillämpning och exempel hämtade från verksamheter i förvaltningsområdena. Utvärderingen visade att flertalet av de 50 deltagarna ansåg att utbildningen var lärorik och inspirerande för det fortsatta arbetet med uppdraget.

Samordnare från samtliga kommuner, landsting och regioner inom förvaltningsområdena har inbjudits till Länsstyrelsen och Sametingets årligen återkommande informationskonferens där uppföljningsmyndigheterna presenterade sin årliga rapport till regeringen.

Syftet med konferensen var att delge aktuell information inom det minoritetspolitiska uppdraget. På programmet medverkade representanter från Regeringskansliet samt webbredaktören för minoritet.se. Samiskt Språkcentrum föredrog sin lägesrapport om de samiska språken och Länsstyrelsen presenterade årsrapporten för Strategin för romsk inkludering.

Informationskonferensen var uppskattad av deltagarna, dels för tillgången till aktuell information och dels för möjligheten till nätverkande och erfarenhetsutbyte. Det har genom åren funnits ett stort intresse från samordnarna att delta och på årets konferens deltog cirka 80 personer.

Under hösten fick uppföljningsmyndigheterna ett särskilt uppdrag att under året förmedla information om de lagändringar i minoritetslagen, skollagen och socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 januari 2019.⁶

I syfte att effektivisera informationsspridningen och nå så många aktörer som möjligt prioriterades digitala insatser. En stor del av de genomförda insatserna inom informationsuppdraget har publicerats på hemsidan minoritet.se. Webbplatsen utgör navet i Länsstyrelsen och Sametingets informationsarbete och myndigheterna har lagt kraft på att rikta trafik dit. Fliken *Minoritetspolitiken* har uppdaterats och här finns nu samlad information om den reviderade minoritetslagen med uppdaterade *Frågor & svar*, nya artiklar med exempel på minoritetsarbeten från kommuner, landsting och regioner. Där finns även korta informationsfilmer och filmklipp bland annat från Regeringskansliets konferens samt en PowerPoint-presentation med talarmanus som ska underlätta för de som ska informera och utbilda i ämnet.

För att fler ska hitta till webbplatsen har åtgärder vidtagits för att bli synligare i Googles sökfunktion. Annonsering och justeringen av sökord har resulterat i drygt 1 000 klick och 8 000 exponeringar under december. På hemsidan finns nu en beställningsfunktion för att ladda ner eller beställa informationsmaterial kostnadsfritt. Utvecklingsarbetet med konkreta verktyg på minoritet.se har fått god respons och flera aktörer har uttryckt önskemål om att uppföljningsmyndigheterna fortsätter utveckla konkreta verktyg och metoder. Flera nationella minoriteter har påtalat behov av att informationsmaterialen även översätts till minoritetsspråken.

De informationsmaterial som uppföljningsmyndigheterna producerat sedan 2010 är fortsatt efterfrågade. Stora delar av materialet har därför reviderats med information om den förstärkta lagstiftningen och tryckts i nya upplagor.

Information om ändringarna i minoritetslagen, skollagen och socialtjänstlagen har tagits fram och skickats till samtliga kommuner, landsting och regioner, vissa statliga myndigheter och till nationella minoriteter. Myndigheterna har även annonserat i minoritetsmedia för att informationen om lagändringarna skulle nå så många rättighetsbärare som möjligt.

Fyra digitala nyhetsbrev om aktuella frågor och aktiviteter inom området nationella minoriteter har producerats. Intresset för nyhetsbrevet är stort och

⁶ Uppdraget redovisades till regeringen den 29 mars 2019.

antalet prenumeranter ökar kontinuerligt och vid årets slut var det 860 prenumeranter.

Myndigheterna har även spridit informationsmaterial via utbudet.se som är en digital plattform med pedagogiskt material för utbildning och undervisning inom skolan. Den stora efterfrågan av Länsstyrelsen och Sametingets olika broschyrer tyder på en fortsatt brist på läromedel om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

I syfte att nå civilsamhället och en bredare allmänhet har Länsstyrelsen och Sametinget medverkat på Mänskliga Rättighetsdagarna i Stockholm med en informationsmonter och ett seminarium på temat kulturellt bevarande och utveckling. En ny broschyr lanserades med intervjuer med samer och övriga nationella minoriteterna om deras tankar och erfarenheter kring identitet, språk och kulturfrågor. Både montern och seminariet var välbesökt och det reviderade informationsmaterial som fanns tillgängligt hade en strykande åtgång.

För att synliggöra unga från de nationella minoriteterna och deras arbete och viktigaste frågor inbjöds de nationella minoriteternas ungdomsförbund att medverka i montern. Alla fem ungdomsförbund deltog och utvärderingen visade att ungdomarna uppskattade möjligheten till medverkan och gärna ser en fortsättning av samarrangemanget.

Under våren noterades en tillfällig nedgång i efterfrågan på stöd och rådgivning vilket sannolikt hade samband med att många förvaltningsmyndigheter och organisationer avvaktade besked från regeringen om den fortsatta utvecklingen inom minoritetspolitiken. Från och med hösten har dock behovet av stöd, rådgivning och önskemål om föredragningar i kommunerna ökat kraftigt med anledning av de utökade skyldigheterna enligt den stärkta lagstiftningen. Även efterfrågan på stöd till länsstyrelserna har ökat i takt med att allt fler utvecklar sitt minoritetspolitiska uppdrag inom ramen för arbetet för mänskliga rättigheter samt sina uppdrag enligt länsstyrelseinstruktionen att samordna frågor och aktörer i länen. Uppföljningsmyndigheternas begränsade resurser har dock medfört att stöd och rådgivning främst kunnat ske via mail och telefon eller med hänvisning till minoritet.se. Även den planerade utbildningsinsatsen för länsstyrelserna har fått skjutas upp till våren 2019.

Samråd

Samråd genomförs årligen mellan uppföljningsmyndigheterna och nationella minoriteter. Länsstyrelsen har genomfört separata samråd med företrädare för judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt ett samrådsmöte gemensamt med alla fyra minoriteter. Inbjudna till samråden var nationella minoriteternas riksorganisationer samt ungdomsförbunden. Under samrådsmötena har resultaten från årsrapporten diskuterats, liksom de utredningar som kom under 2018. Det har även varit ett informationsutbyte om modellen för ett samordnat samrådsförfarande och aktuella frågor mellan

organisationerna och Länsstyrelsen. Sametinget har genomfört samråd dels med representanter för samebyar, sameföreningar, övriga organisationer och partier i plenum och dels med Sametingets språknämnd. Förutom aktuella minoritetspolitiska frågor och yttranden till de två minoritetspolitiska utredningarna har samernas behov av en samisk språklag behandlats grundligt under samråden.

Därutöver har uppföljningsmyndigheterna deltagit i Regeringskansliets uppföljningsmöte om Europarådets konventioner till skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk. Mötet syftade till att erbjuda ett samrådsforum för diskussion och utbyte av erfarenheter mellan företrädare för de nationella minoriteterna, Europarådet, Regeringskansliet och statliga myndigheter om efterlevnaden av de internationella åtagandena om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Remisser och referensgrupper

Både Länsstyrelsen och Sametinget har lämnat remissyttranden till slutbetänkandet *Nästa steg? Del 2, Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)* och till betänkandet *Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91)*. Sametinget har även varit representerad i den sistnämnda utredningens referensgrupp.

Länsstyrelsen och Sametinget har ingått i Kungliga Bibliotekets referensgrupp för uppdraget med att ta fram förslag på en nationell biblioteksstrategi inom det allmänna biblioteksväsendet. Länsstyrelsen har även deltagit i möte med Institutet för språk och folkminnen med anledning av myndighetens uppdrag att utreda hur språkcentrum eller motsvarande funktioner för de nationella minoritetsspråken kan organiseras. Institutet har inhämtat synpunkter från Sametinget angående uppdraget.

Uppföljning av förvaltningsmyndigheters tillämpning av minoritetslagen

Under större delen av året arbetar Länsstyrelsen och Sametinget med uppföljningsuppdraget som är mycket resurskrävande. Myndigheterna har valt att var tredje år göra en bred uppföljning och redovisa resultatet från en rad indikatorer under varje delområde. Däremellan gör myndigheterna fördjupade uppföljningar på olika teman.

Uppföljningsrapporten för 2017 var en bred uppföljning. Rapporten byggde på ett stort underlag som krävde ett omfattande insamlings- och analysarbete under våren 2018. Rapporten *Nationella minoriteter och minoritetsspråk – Minoritetspolitikens utveckling 2017* överlämnades till regeringen den 6 april. Efter att rapporten överlämnats föredrogs den på uppföljningsmyndigheternas informationskonferens, på samråd med nationella minoriteter och för Regeringskansliet.

Temat för den fördjupade uppföljningen 2018 är nationella minoriteters möjlighet till delaktighet och inflytande i kommuner och regioners verksamheter. Resultatet presenteras i Länsstyrelsen och Sametingets rapport *Nationella minoriteter och minoritetsspråk, Minoritetspolitikens utveckling 2018, Inflytande och delaktighet - en fördjupning*.

Länsstyrelsen och Sametingets bedömningar är

- Att det kvarstår ett stort behov av informations- och utbildningsinsatser i kommuner och regioner, andra myndigheter och hos minoritetsorganisationer i hela landet. Behovet av informations- och utbildningsinsatser ökar i takt med att minoritetspolitiken utvecklas. Det nya kravet på samtliga kommuner och landsting att ta fram mål och riktlinjer från 2019 har medfört ytterligare efterfrågan på stöd och rådgivning. Även nationella minoriteters och statliga myndigheters växande engagemang har medfört ökad efterfrågan av stöd.
- Att flera av de behov som identifierats inom det kunskaphöjande, stödjande och samordnande uppdraget inte är möjliga att åtgärda med Länsstyrelsen och Sametingets nuvarande resurser. De medel som myndigheterna tilldelats har varit oförändrade sedan 2010. Genom ständiga effektiviseringar och samutnyttjande av myndigheternas personella resurser har uppdragen till stora delar kunnat genomföras och en grundläggande service och uppföljning har upprätthållits med kvalitet. Möjligheterna till utvecklingsarbete och omvärldsbevakning har dock begränsats alltmer på grund av uppdragens ökande omfattning.
- Att utökade resurser till Länsstyrelsen och Sametingets uppdrag skulle ge förutsättningar att producera webbutbildningar och utveckla en verktygslåda med metoder och modeller för arbete med kartläggning, mål och riktlinjer, samråd och strukturerad dialog som många kommuner efterfrågar. Detta skulle möjliggöra ett mer effektivt kunskapsinhämtande för både förvaltningsmyndigheter och nationella minoriteter vilket på sikt skulle kunna göra aktörerna mer självständiga.
- Att det även behövs ytterligare långsiktiga insatser för att stödja aktörerna i länen. Genom ett utökat uppdrag med resurser till länsstyrelserna skulle dessa kunna stödja och samordna kommuner, regioner och övriga aktörer i arbetet med implementeringen av minoritetspolitiken i de respektive länen.

Statsbidrag till kommuner, landsting och regioner

Statsbidraget regleras i förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetsförordningen). Bidraget är enligt förordningen avsett att användas till merkostnader som uppkommer i kommuner, landsting och regioner med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. Statsbidraget ska i första

hand användas för att täcka de merkostnader som uppstår till följd av enskildas rättigheter enligt minoritetslagen, och i andra hand till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Utifrån 8 § minoritetsförordningen är kommuner, landsting och regioner också skyldiga att lämna ekonomiska redovisningar av utbetalda medel och vad medlen använts till. Samtliga kommuner, landsting och regioner har lämnat redovisningar för verksamhetsåret 2018.

Nedan redogörs för kommuners, landsting och regioners disponibla statsbidrag vilket avser överskott av statsbidrag 2017, beviljad överföring av statsbidrag från 2017 till 2018 samt utbetalt statsbidrag för 2018.

Kommuner

Länsstyrelsen fördelade under året 58 995 452 kronor i statsbidrag till 59 kommuner och Sametinget 19 003 644 kronor till 22 kommuner. Totalt fördelade myndigheterna 77 999 096 kronor till 81 kommuner.

Kommunerna har under året haft 81 390 000 kronor i disponibelt statsbidrag. Totalt förbrukades 76 497 518 kronor (94 procent) vilket är en procentenhet lägre än föregående år. Fördelningen av statsbidraget är i stort likadan som tidigare år det vill säga drygt 40 procent har använts till samordning, 20 procent till språk- och kulturaktiviteter, cirka 10 procent till förskoleverksamhet och ungefär detsamma till service och omvårdnad inom äldreomsorgen samt 2 procent till nationella minoriteters inflytande, delaktighet och samråd.

De ekonomiska redovisningarna visar återigen att samordning är kommuners enskilt största merkostnad med anledning av skyldigheterna de har utifrån minoritetslagstiftningen.

Uppföljningsmyndigheterna vill återigen peka på den osäkerhet som råder hos kommuner om vilka insatser som kan räknas som merkostnader och vilken typ av stödåtgärder för språken som kan bekostas av statsbidraget. Det finns ett behov av förtydligande av bestämmelsen för bidragets användning.

Landsting och regioner

Länsstyrelsen fördelade under året 2 260 912 kronor i statsbidrag till två landsting och åtta regioner och Sametinget fördelade 1 145 795 kronor i statsbidrag till två landsting och tre regioner. Totalt fördelades 3 406 707 kronor till fyra landsting och elva regioner.

Landstingen och regionerna har haft 3 750 000 kronor i disponibelt statsbidrag för år 2018 och den totala förbrukningen är 3 114 669 kronor (83 procent). Förbrukningen är en minskning med sju procentenheter från föregående år, vilket till stor del beror på att en region, som var ny i förvaltningsområdet 2018, inte förbrukat några medel under året.

Även för landstingen och regionerna ser användningen av statsbidraget i stort likadant ut som föregående år det vill säga framförallt till språk- och kulturaktiviteter, samordning och informationsinsatser.

Överföring av statsbidrag till 2019

Enligt 10 a § minoritetsförordningen får statsbidraget sättas ner om inte hela beloppet förbrukats för närmast föregående bidragsår. Statsbidraget ska dock inte sättas ner om en kommun, landsting eller region ansökt om att medel ska få användas för kommande år och ansökan beviljas. Utgångspunkten är dock att statsbidraget ska användas under innevarande år och ansökningar om överföring behandlas restriktivt.

Sista datum för ansökan om överföring av statsbidrag var den 9 november 2018. Sammanlagt inkom sex kommuner⁷ med ansökningar om överföring på totalt 1 798 233 kronor. Samtliga ansökningar beviljades överföring.

Länsstyrelsen och Sametingets bedömning

Statsbidraget är statens enskilt viktigaste styrfunktion för genomförandet av minoritetspolitiken och uppföljningsmyndigheterna anser att det är angeläget att det tas fram förtydligande av bestämmelsen för bidragets användning.

Kommuners kartläggningsarbete

Utifrån 8 § minoritetsförordningen ska varje kommun som ingår i förvaltningsområden, tillsammans med de nationella minoriteterna, kartlägga behoven som finns av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska. Enligt förordningen ska kommunerna också redovisa sitt kartläggningsarbete till uppföljande myndigheter.

Sammanlagt ingår 81 av landets kommuner i ett eller flera förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska. Årets enkätresultat visar att cirka 60 procent av kommunerna har aktuella kartläggningar av utbud och efterfrågan av service inom förskola och äldreomsorg på nationella minoritetsspråk. Knappt hälften har det gällande service på minoritetsspråk i telefonväxel och reception samt personal som talar nationella minoritetsspråk. Omkring 20 procent av kommunerna har aktuella kartläggningar angående ärendehandläggning på minoritetsspråken.

Kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska och samiska har aktuella kartläggningar framförallt inom verksamhetsområdena förskola och äldreomsorg. I förvaltningsområdet för meänkieli har kommunerna motsvarande främst vad gäller personal som talar meänkieli och service på språket i telefonväxel och reception.

De verksamhetsområden där servicenivån i störst utsträckning uppges motsvara efterfrågan är förskola på nationella minoritetsspråk och service på språken i telefonväxel och reception. Här utmärker sig dock kommunerna i förvaltningsområdet för samiska där närmare 70 procent uppger att

⁷ Gislaved, Järfälla, Sigtuna, Åsele, Örnsköldsvik och Österåker

servicenivån av förskola inte motsvarar efterfrågan och cirka 40 procent att det inte finns någon efterfrågan av service på samiska i telefonväxel och reception.

Nivån av service vad gäller äldreomsorg tycks i störst utsträckning motsvara efterfrågan i kommuner som ingår i förvaltningsområdet för meänkieli, medan en majoritet av kommunerna i förvaltningsområdena för finska och samiska uppger att servicenivån inte motsvarar efterfrågan. Närmare 30 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska anger dessutom att det inte finns någon efterfrågan av äldreomsorg.

Området där servicenivån i minst utsträckning motsvarar den efterfrågan som finns är personal som talar nationella minoritetsspråk. Drygt 70 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska uppger detta och närmare hälften av kommunerna i de båda andra förvaltningsområdena.

Det tycks inte finnas någon större efterfrågan av ärendehandläggning på minoritetsspråken, framförallt inte i kommuner inom det samiska förvaltningsområdet. Här ska dock tilläggas att de flesta kommuner uppger att de inte har någon aktuell kartläggning på området.

För de kommuner som ingår i mer än ett förvaltningsområde framgår att kommunernas service är mest omfattande på finska och att efterfrågan av service är större på detta språk. Kommunerna uppger också att det finns en större tillgång till personal som talar finska men att det motsatta gäller för samisktalande personal.

Länsstyrelsen och Sametingets bedömning

För att kunna göra en verksamhetsplanering med verklighetsanpassade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet är det avgörande att kommuner har kunskap om dels nuläget, och dels kommande efterfrågan på service. Om kommuner planerar och genomför insatser utan koppling till reella behov kan resultatet bli att servicen inte efterfrågas eller att verksamheter startar och förläggs på platser som inte nyttjas.

I jämförelse med andra områden som Länsstyrelsen och Sametinget har frågat om har kommunerna i större utsträckning aktuella kartläggningar av utbud och efterfrågan av förskola och äldreomsorg på minoritetsspråken. En förklaring till detta kan vara att de inom dessa verksamhetsområden är skyldiga att förhålla sig till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2001:453) förutom minoritetslagen. Uppföljningsmyndigheterna erfar från tidigare uppföljningsarbete att kommuner ställer frågan om nationella minoritetsspråk vid inskrivning till förskola och att många har rutiner i samband med biståndsbedömning. Detta gör att dessa kommuner har utarbetade arbetssätt för att skaffa sig en bild av aktuell efterfrågan av förskola och äldreomsorg på nationella minoritetsspråk.

I detta sammanhang är det anmärkningsvärt att 40 procent av kommunerna uppger att de saknar eller inte vet om de har aktuella kartläggningar av utbud

och efterfrågan av service i form av förskola på nationella minoritetsspråk. Förutsättningen för att minoritetsspråken ska bevaras och utvecklas och därmed kunna överföras till nästa generation är barns utveckling och användning av språken. Detta kommunala verksamhetsområde är av central betydelse för minoritetspolitiken och förverkligandet av nationella minoriteters rättigheter.

En möjlig förklaring till att inte samtliga kommuner uppger att de har aktuella kartläggningar eller inte vet om det finns kan vara att den som svarat på enkäten inte har kontakt med berörda kommunala förvaltningar och därmed saknar kunskap om det finns aktuella behovskartläggningar.

En annan förklaring är att kartläggningsarbete är en komplicerad fråga och många kommuner behöver och efterfrågar stöd i detta arbete.

Länsstyrelsens uppdrag

Anslagsmedel

Länsstyrelsen disponerar enligt anslag 7:1 ap. 9, 3 300 000 kronor till myndighetens utgifter för uppföljning enligt minoritetslagen samt för administrativa utgifter för fördelning av stöd enligt förordningen (2005:765). Länsstyrelsen har under 2018 förbrukat samtliga medel. Länsstyrelsen har, utöver anslaget, bistått uppdraget med administrativt stöd.

Statsbidrag till nationella minoriteters organisationer

Statsbidrag till organisationer som företräder judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar regleras i förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Länsstyrelsen har enligt regleringsbrev (Ku2017/02544/LS) utbetalat statsbidrag på 4 600 000 kronor till:

- Centrala Riksförbundet Roma International – 250 000 kr
- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige – 295 098 kr
- Frantzwagner Sällskapet - Sinti Kettanepa – 100 000 kr
- Internationella Romska Evangeliska Missionen (IREM) – 152 941 kr
- Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd – 429 412 kr
- Riksförbundet Romer i Europa – 179 412 kr
- Roma Institutet – 241 176 kr
- Romano Pasos Research Centre – 152 941 kr
- Svenska Tornedalingars Riksförbund - Tornionlaaksolaiset – 770 588 kr
- Sverigefinländarnas delegation – 233 333 kr
- Sverigefinska Riksförbundet – 1 221 568 kr
- Sveriges Jiddischförbund – 394 118 kr
- Sveriges Romerförbund – 179 412 kr

Dessutom har myndigheten utifrån regleringsbrev (Ku2018/01133/DISK) betalat ut 1 920 000 kronor till:

- Centrala Riksförbundet Roma International – 115 000 kr
- Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige – 180 000 kr
- Frantzwagner Sällskapet - Sinti Kettanepa – 115 000 kr
- Internationella Romska Evangeliska Missionen (IREM) – 115 000 kr
- Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd – 140 000 kr
- Riksförbundet Romer i Europa – 115 000 kr
- Roma Institutet – 115 000 kr
- Romano Pasos Research Centre – 115 000 kr
- Svenska Tornedalingars Riksförbund - Tornionlaaksolaiset – 295 000 kr
- Sverigefinländarnas delegation – 180 000 kr
- Sverigefinska Riksförbundet – 180 000 kr
- Sveriges Jiddischförbund – 140 000 kr
- Sveriges Romerförbund – 115 000 kr

I den sammanfattande redogörelse som Länsstyrelsen lämnar till regeringen den 1 juni varje år beskrivs vad ovan statsbidrag har använts till och en bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till syftet med bidraget.

Länsstyrelsen har under året även betalat ut ett statsbidrag på vardera 400 000 kronor till Sverigefinländarnas delegation och Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset. Bidragets syfte att stärka sverigefinnars och tornedalingars samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena för finska och meänkieli. Organisationerna redovisar att bidraget gett möjlighet att bland annat ge råd och stöd till lokala samrådsrepresentanter samt själva delta vid lokala, regionala och nationella samråd med förvaltningsmyndigheter.

Samordnat samrådsförfarande

Under året har Länsstyrelsen påbörjat ett arbete med att samordna och behovsanpassa samrådsförfarandet mellan organisationer som företräder judar, romer, sverigefinnar samt tornedalingar och statliga myndigheter. Syftet är att effektivisera samrådsprocesserna, motverka samrådströtthet och främja samverkan.⁸

Länsstyrelsen har arbetat fram en modell för ett samordnat samrådsförfarande som introduceras under 2019. Modellen är framtagen i samråd och dialog med minoritetsorganisationer och ungdomsförbund samt inspel från myndigheter. Det samrådsförfarande som nu testas innebär att

⁸ Sametinget avvaktar arbetet med konsultationsordning och ingår därmed inte i Länsstyrelsens arbete med samordnat samrådsförfarande.

Länsstyrelsen samordnar samråden utifrån minoriteternas behov av möten med myndigheter. Utgångspunkten är att alla organisationer som tillhör samma nationella minoritet samråder tillsammans med de myndigheter de önskar och att myndigheterna som deltar i samråden ansvarar för möten som de deltar i. Intresset från organisationer och myndigheter för att delta i samrådsförfarandet har varit mycket stort.

Arbetet kommer att utvärderas under hösten 2019 och redovisas utförligt i nästa uppföljningsrapport.

Särskilda uppdrag inom strategin för romsk inkludering

Länsstyrelsen har sedan 2012 i uppdrag att samordna och följa upp insatser inom den långsiktiga strategin för romsk inkludering. En samlad rapport om uppdraget att samordna och följa upp insatser inom strategin lämnas till regeringen den 15 april 2019.

Länsstyrelsens bedömningar är

- Att Länsstyrelsens nuvarande resurser är kraftigt underdimensionerade. För att myndigheten ska kunna vara drivande i minoritetspolitiken och ha ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete inom samtliga områden som uppdragen om nationella minoriteter kräver måste resurserna öka i enlighet med *Länsstyrelsens budgetunderlag 2020-2022*.
- Att statsbidraget enligt förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter behöver öka ytterligare om riksorganisationerna ska kunna möta den ökade efterfrågan från förvaltningsmyndigheter när det gäller kunskap och information, deltagande i samråd, remissvar med mera.
- Att anslagen behöver öka till Sverigefinländarnas delegation och Svenska Tornedalingarnas Riksförbund i arbetet med att stärka sverigefinnarnas och tornedalingarnas samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena.
- Att den reviderade lagen som trädde i kraft den 1 januari 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter och nationella minoriteter vad gäller samråd vilket också kommer att medföra ökade kostnader för organisationerna. Med anledning av detta behöver judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar tilldelas medel för samråd.
- Att det behöver införas bestämmelser i förordning (2005:765) som innebär att de ekonomiska förutsättningarna för organisationerna inte förändras plötsligt om beloppet ska delas på ytterligare organisationer. Det nuvarande regelverket leder till en konkurrenssituation inom minoritetsgrupperna som på sikt kan leda till att organisationerna får svårigheter att upprätthålla sina verksamheter och fungera som dialogpartners till förvaltningsmyndigheter.

Sametingets uppdrag

Anslagsmedel

Sametinget disponerar enligt anslaget 7:1, ap 12, 2 200 000 kronor till myndighetens kostnader för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Hela anslaget har förbrukats.

Till verksamhet för att stärka samers samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdet har Sametinget haft medel motsvarande 660 000 kronor. Anslaget har använts för att finansiera dels ett större samrådsmöte med företrädare för samebyar, sameföreningar, partier i plenum och övriga riksorganisationer och dels samråd med politiska företrädare i språknämnden i samband med arbetet med remissvaren till de två minoritetspolitiska utredningarna. Syftet med mötena har varit att inhämta synpunkter och föra dialog angående minoritetspolitiska frågor. Även samernas behov av en samisk språklag har behandlats grundligt.

Utifrån ändring i regleringsbrev (Ku2018/01133/DISK och Ku2018/01449/DISK), har Sametinget fördelat ett bidrag om totalt 480 000 kronor till organisationer som företräder samer vid ett tillfälle under 2018. Syftet med bidraget är att kompensera de merkostnader som uppstår med anledning av deltagande i pågående processer inom det minoritetspolitiska området. Bidrag har fördelats till de samebyar, sameföreningar samt samiska organisationer som deltar i Sametingets och övriga förvaltningsmyndigheters samråd.

Minoritet.se

Anslagsmedel

Enligt anslaget 7:1, ap 15, disponerar Sametinget 1 200 000 kronor till finansiering av hemsidan. Hela anslaget har förbrukats. Merparten går till fasta kostnader såsom lön och teknik för att bedriva webbplatsen samt till produktion och inköp av reportage och bilder.

Redaktionellt

Redaktören ansvarar för reportage, bilder, film samt övriga texter på minoritet.se. Ett 20-tal frilansare, fotografer och skribenter, levererar också material. Minoritet.se publicerar nyheter och reportage om och med urfolket samerna och de nationella minoriteterna och sprider på så vis kunskap. På webbplatsen finns också relevant myndighetsinformation.

Webbplatsen erbjuder ett antal lättlästa texter för ökad tillgänglighet samt Readspeaker. De lättlästa texterna har haft 7 817 visningar under 2018. Det är en ökning med 2 117 visningar från året innan. Ökningen visar att det finns ett behov av dessa. Readspeaker har använts 3 138 gånger under 2018, vilket är en ökning med 504 klick från förra året.

Under 2018 har webbplatsen fortsatt att lyfta fram de nationella minoritetsspråken genom rörlig bild. Korta klipp som länkas till minoritet.se via YouTube ger besökarna en möjlighet att även höra språken. Totalt har 13 videoklipp publicerats.

Under senhösten har informationsinsatser genomförts på webbplatsen med anledning av den reviderade minoritetslagen 2019. Insatserna redovisas i korthet i denna rapport under rubriken ”Stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser”.

Under sista delen av 2018 har ett större utvecklingsarbete påbörjats. Det handlar bland annat om att skapa en bättre tillgänglighet överlag på webbplatsen, förbättra sökfunktioner och nyhetsarkiv. Ett nytt webbpubliceringsverktyg ska också implementeras. Det här arbetet förväntas vara klart senast till halvårsskiftet 2019.

Marknadsföring av webbplatsen

Webbplatsen är den huvudsakliga kanalen för spridning av kunskap. Den uppmärksammas även på konferenser om nationella minoriteter och minoritetsspråk och genom annonser i minoritetsmedia. Facebookgruppen Minoritet.se har i dag närmare 1 700 följare. Det är en ökning med 300 följare från förra året. Med hjälp av trafik via Facebook får artiklar på webbplatsen större spridning.

Statistik

Webbplatsen hade mellan 1 januari till 31 december 305 657 sessioner/besök vilket kan jämföras med 269 228 besök år 2017. Det är en ökning med 13 procent vilket är glädjande. Fler och fler hittar webbplatsen. Målet för 2018, att ha minst lika många besök som året innan har uppnåtts med god marginal. Drygt 30 procent av besökarna går in via mobil eller surfplatta. I snitt stannar en besökare som går in via sin dator cirka 3,30 minuter på minoritet.se. De flesta besökare finns i Stockholms län, följt av Västra Götaland, Skåne och Norrbotten. Totalt har 209 artiklar och notiser publicerats på webbplatsen, ifjol var summan 179. Fler publiceringar driver upp trafiken. Mest lästa artiklarna är Om jiddisch, följt av Finska språket i Sverige och Jord- och bergsbruk lockade till invandring.

Dialogmöten

Den 4 oktober hölls det årliga dialogmötet med de nationella minoriteterna i Stockholm. Syftet var att involvera minoriteterna i arbetet med hemsidan. Inbjudna var de riksorganisationer som erhållit statsbidrag 2018 från Länsstyrelsen. Även ungdomsorganisationerna var inbjudna.

Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige, Sverigefinländarnas delegation, Svenska Tornedalingarnas Riksförbund- Tornionlaaksoalaiset (STR-T), Met Nuoret –Tornedalingarnas ungdomsförbund, Franz Wagnersällskapet-Sinti Kettanepa och Sveriges Jiddischförbund fanns representerade på mötet. De som inte kunde delta fick information via

minnesanteckningar och fick ta del av webbredaktörens presentation via mejl. Deltagarna fick komma med förslag på innehåll och såg gärna en fortsättning med krönikor. Även förslag på insatser inom ramen för uppföljningsmyndigheternas särskilda informationsuppdrag diskuterades. Överlag var de nöjda med webbplatsen. I mitten av maj, i samband med Sametingets samråd med företrädare för samebyar, sameföreningar, organisationer och partier i plenum angående minoritetspolitiska frågor, genomfördes även dialogmöte om minoritet.se i Sollentuna.

Övriga sätt att involvera samerna och de nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen är via telefonsamtal, mejl samt krönikorna på webbplatsen. En representant från samerna och varje nationell minoritet får, mot ett arvode, skriva en krönika med valfritt ämne. Det handlar om totalt fem krönikor per år. Krönikören väljs ut i dialog med samerna och de nationella minoriteterna.

Jämställdhet

Utifrån Sametingets jämställdhetsplan arbetar redaktören aktivt med att försöka hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor på webbplatsen. Antalet kvinnor som figurerar i artiklar och notiser är 63 stycken och antalet män är 33 stycken. 2018 hade hemsidan totalt 16 procent män vilket är en minskning med 7 procent jämfört med 2017. Däremot hade webbplatsen hela 113 artiklar och notiser som handlade om både män och kvinnor eller om barn. Redaktören tar även med jämställdhetsperspektivet i fördelningen av jobb till frilansare. År 2018 var 9 av frilansarna kvinnor och 10 män. Mer än hälften av frilansarna hade också minoritetsbakgrund.

Översyn

Uppföljningsmyndigheterna har återkommande behövt skjuta till medel för att hemsidan ska svara upp mot den efterfrågan som finns av information och aktuella nyheter på minoritet.se. Hemsidan behöver dock utvecklas ytterligare och Sametinget anser att en översyn av minoritet.se bör genomföras för att lösa situationen på lång sikt.

Live-sändningar

Det finns en efterfrågan från samordnare i kommuner och regioner av webbsända konferenser som uppföljningsmyndigheterna anordnar. Minoritet.se vill kunna erbjuda den möjligheten. För att förverkliga detta krävs ett filmteam på minst två personer vid varje sändningstillfälle samt en projektledare. Bild och ljudkälla hanteras på plats och skickas vidare till streamingsserver som exempelvis YouTube eller Vimeo. En person tar hand om chatten och de frågor som kommer in. För att realisera live-sändningarna behöver anslaget öka med 150 000 kronor per år.

Samiskt språkcentrum

Anslagsmedel

Enligt anslaget 7:1, ap 14, disponerar Sametinget 6 000 000 kronor till finansiering av samiskt språkcentrum. Myndigheten ska i årsredovisningen för år 2018 redovisa hur medlen har använts.

Insatser för användning av de samiska språken

Samiskt språkcentrum har under 2018 genomfört ett flertal aktiviteter och arrangemang för att främja och stimulera till ökad användning av de samiska språken. I lägesrapport 2018 om situationen för de samiska språken redovisas resultatet av det samlade språkarbetet.

Produktion

I syfte att synliggöra och uppmuntra användningen av de samiska språken i vardagen har under året skyltar med texter på samiska färdigställts. 40 lådor som innehåller 60 skyltar har distribuerats till förvaltningskommuner, samegårdar och samiska organisationer.

Ordboksappen ”Sametingets ordböcker” har under året genomgått ett större utvecklingsarbete med flera nya funktioner i syfte att öka användningsområdet och underlätta inläring av ord. Den har sedan tidigare funnits på syd- och lulesamiska och finns nu även på nordsamiska.

Ett onlinespel för att attrahera samisk språkinläring har utvecklats. Spelet är för läskunniga barn och vuxna och finns i tre kunskapsnivåer, från nybörjare i samiska till flytande samtalsnivå. Spelet finns på nord-, lule-, ume- och sydsamiska. Spelet introducerades i december 2018 och samtliga sameskolor involverades i lanseringen.

Konferenser

För att uppmuntra ungdomar att tala samiska under Sáminuorras förbundsmöte har språkcentrum bekostat simultantolkning på fyra samiska språk. Till tolkningsuppdraget engagerades fyra ungdomar från respektive språk, med intentionen att skapa intresse för fortsatta tolkningsuppdrag. Enkätundersökningen som genomfördes bland deltagarna visade att 83 procent använde och lyssnade på tolkningen och 14 procent svarade att de inte använde tolkningen.

Under ”Staare2018”, 100-årsjubileumsveckan i Staare (Östersund), arrangerade språkcentrum språkkonferensen, #Digigiella. Konferensens intention var att belysa hur den digitala tekniken kan bidra till bevarandet, främjandet och utvecklingen av de samiska språken. Årets konferens var den sista inom en satsning som pågått i tre år, och anordnades som ett samverkansprojekt tillsammans med fem andra aktörer. Konferensen hade 72 deltagare fördelade på 54 kvinnor och 18 män.

För samordnarna i förvaltningsområdet för samiska anordnades en träff för erfarenhetsutbyte samt föreläsning om samisk värdegrund och attityder. I syfte att stimulera till ökad språkanvändning erbjöd språkcentrum ett samarbete kring ortnamn, studiecirkel i samiska samt mentorprogram. Tre kommuner konkretiserade sina behov. Två kommuner har genomfört ortnamnsseminarium med syfte att stimulera till användning av de samiska ortnamnen och bidra till en ökad medvetenhet om ortnamn som historiska och språkliga kunskapskällor. I en kommun pågår planeringsarbete med att starta en studiecirkel i samiska.

I en förvaltningskommun har språkcentrum genomfört utbildningsdagar för förskolepersonal med fokus på revitalisering av de samiska språken.

Samiskt språkcentrum har även anordnat ett översättarseminarium för samiska översättare. Syftet med seminariet var ge kompetenshöjning, inspiration och erfarenhetsutbyte. Programmet innehöll föreläsning om översättningsmetodik, förlagsarbete och radiojournalistik. Studiebesök gjordes vid Institutet för språk och folkminnen där samiska arkivhandlingar visades och vid Carolina Rediviva där bibliotekets samling av samiska dokument och böcker om samiska historiska förhållanden visades. Syftet med studiebesöken var att synliggöra det samiska arkivmaterial som finns tillgängligt både för bearbetning och översättning till gällande ortografier. Antal deltagare vid seminariet var 27 varav 20 kvinnor och 7 män.

Metodutveckling

Samiskt språkcentrum har arrangerat en handledarkurs för deltagare som vid tidigare tillfällen deltagit i Sametingets språkspärrkurs. Språkspärr som metodik handlar om att deltagare får bearbeta och häva språkspärrar för att kunna återta sitt språk. Sex kvinnor deltog och kursen genomfördes i samverkan med Isak Saba senteret och Nesseby kommune i Norge samt Vualtjeren tjjelte (Vilhelmina kommun).

En stor del av språkcentrums verksamhet har fokuserats på det ungdomsprojekt som bedrivits på sociala medier under hashtagarna #instagiella #instagiele #instagiälla. Projektet som startade 2017 med syfte att synliggöra de samiska språken bland ungdomar på sociala medier avslutades i oktober 2018. Referensgruppen på sex ungdomar har fungerat som språkinspiratörer och har vid flera tillfällen samlats för att producera filmer på samiska till #instagiellas konton på Instagram och YouTube. Att döma av statistiken har projektet varit populärt. Antal följare på Instagram är över 950 och på YouTube har de i projektet producerade filmerna haft över 1000 visningar.

Samiskt språkcentrum har även anordnat språkkafé i Jåhkámáhkke (Jokkmokk) vid tre tillfällen under 2018. Syftet med aktiviteten var att skapa mötesplatser där samiska språken är rådande och inbjuda till gemenskap. Antal deltagare vid första träffen var 11 vuxna och 2 barn, vid andra träffen 21 vuxna och 5 barn, och vid den tredje träffen 30 vuxna och 5 barn.

Samiskt språkcentrum har tillsammans med Sameskolstyrelsen under 2018 genomfört sex språkbadsläger för årskurs 5 och 6. Språkbaden har omfattat fyra samiska språk och målgruppen har varit elever inom Sameskolstyrelsens verksamhetsområde. Totalt deltog 129 elever varav 72 flickor och 57 pojkar.

I samarbete med Sámiij áhpadusguovdásj (Samernas utbildningscentrum) har ett nordsamiskt mentorprogram initierats där 15 lärlingar med mentorer deltar. Syftet med mentorprogrammet är att främja kunskaper i nordsamiska genom muntlig språköverföring som sker vid mötet mellan mentor och lärling. Programmet pågår till maj 2019.

Samiskt Språkcentrum har i samarbete med Jáhkågasska tjiellde (Jáhkågasska sameby) påbörjat ett mentorprogram för medlemmarna i samebyn. Målsättningen är att byta arbetsspråk från svenska till lulesamiska i det vardagliga arbetet inom samebyn. Vid uppstart deltog 26 vuxna (11 män, 15 kvinnor) och 10 barn. Barnen hade egna aktiviteter tillsammans med en samisktalande ledare. Under 2019 fortsätter arbetet med handledning från individuella mentorer.

Giellagáldu

Ett gränsöverskridande språksamarbete är en självklarhet för oss samer som ett folk i flera länder. För att stärka och utveckla ett samnordiskt språkarbete driver sametingen i Sverige, Norge och Finland ett gemensamt språkvårds- och terminologiarbete genom Giellagáldu, som delvis⁹ finansieras med Interreg-medel. Det är viktigt att ett språk- och terminologiarbete sker på ett sådant sätt att det blir relevant för språk användarna och att det har legitimitet i det samiska lokalsamhället där språket talas. Det är av stor vikt för språkutvecklingen att samtliga nordiska länder har möjlighet att gemensamt vara delaktiga i språkarbetet när det gäller ny terminologi och språknormering för att undvika att språken utvecklas åt olika håll. Risken för att detta ska ske är stor när majoritetsspråket i respektive land påverkar de samiska språken. Genom en långsiktig finansiering av Giellagáldu möjliggörs övertagande av andra uppdrag som till exempel granskning av samiska ortnamn i Sverige och övertagande av språkinsatser som rör samiska språket utifrån regeringens minoritetspolitik. Sametinget har i *budgetunderlaget 2020-2022* pekat på behovet av att den verksamhet som Giellagáldu bedriver får varaktig finansiering.

Sametingets bedömningar är

- Att anslagsmedel för uppföljningen behöver öka enligt *Sametingets budgetunderlag 2020-2022*. Nuvarande personella resurser är kraftigt

⁹ Sametinget i Sverige fick av regeringen 1 000 000 kronor i bidrag för att fortsätta verksamheten till årsskiftet 2019 och de tre nordiska sametingen har under perioden 1 juni- 31 december 2018 fortsatt driva Sámi Giellagáldu på samnordisk basis.

underdimensionerade för att bedriva ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete inom samtliga de områden som uppdraget kräver.

- Att anslaget för att stärka och utveckla samers möjlighet till samråd och dialog på lokal, regional och nationell nivå behöver öka. Den reviderade minoritetslagen från 2019 ställer högre krav på förvaltningsmyndigheter vad gäller samråd vilket kommer att medföra ökade kostnader för samernas medverkan.
- Att urfolket samerna tillförsäkras statsbidrag motsvarande det som nationella minoriteter erhåller enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag till nationella minoriteter. Sametingets uppfattning är att organisationer som företräder samerna ska ha resurser motsvarande de nationella minoriteternas riksorganisationer för att på ett jämlikt sätt bli delaktiga och få likvärdigt inflytande i samhället som de nationella minoriteterna. Denna uppfattning delas även av regeringen i *skrivelse 2017/18:282, Nystart för en stärkt minoritetspolitik*. Flera internationella granskningsorgan har uppmanat Sverige att vidta åtgärder för att säkerställa att det samiska folket och Sametinget kan delta effektivt i beslutsprocesser inom frågeområden som berör samerna.
- Att anslaget till hemsidan minoritet.se behöver öka enligt *Sametingets budgetunderlag 2020-2022*. Anslaget behöver dels uppräknas och dels öka för att möjliggöra publicering av artiklar på de nationella minoritetsspråken samt live-sändningar från uppföljningsmyndigheternas konferenser.
- Att en översyn av minoritet.se bör genomföras.
- Att resurser för en utökning av samisk språkcentrumverksamhet inom hela svenska sidan av Sápmi tillförsäkras till halvårsskiftet 2019. Sametinget har i juni 2018 fått uppdrag att utreda hur Samiskt språkcentrums verksamhet kan utvecklas.¹⁰
- Att varaktiga resurser enligt *Sametingets budgetunderlag 2020-2022* tilldelas den verksamhet som Giellagáldu bedriver.

¹⁰ Uppdraget redovisades till regeringen den 29 mars 2019

Myndigheter med särskilda uppdrag

Folkhälsomyndigheten, Institutet för språk och folkminnen, Kulturrådet länsstyrelserna, Sameskolstyrelsen, Skolinspektionen, Socialstyrelsen och Universitets- och högskolerådet har haft särskilda uppdrag utifrån minoritetspolitikens mål. De inkomna redovisningarna skiljer sig åt till följd av myndigheternas olika ansvarsområden. Samtliga har lämnat redovisningar till Länsstyrelsen och Sametinget i enlighet med sina uppdrag.

Skolverket har redovisat sitt uppdrag i myndighetens årsredovisning och Svenska Filminstitutet har redovisat sitt uppdrag i sin resultatredovisning. Skatteverket har på uppföljningsmyndigheternas förfrågan meddelat att myndigheten tillsammans med Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten genomfört gemensamma samråd med de nationella minoriteter som önskat detta. Försäkringskassan har meddelat att de under året inte genomfört några samråd med de nationella minoriteterna.

Nedan sammanfattas respektive myndigheters redovisningar. Kapitlet avslutas med en sammanfattning och bedömning av samtliga länsstyrelser redovisningar. För ytterligare information så rekommenderas att ta del av rapporterna i sin helhet.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten ska enligt regleringsbrev 2018 vidta insatser för att implementera lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk inom sitt verksamhetsområde. Arbetet ska utgå från det minoritetspolitiska målet och dess tre delområden. Folkhälsomyndigheten ska fortsatt utveckla den långsiktiga dialogen med de nationella minoriteterna. Vidare ska myndigheten tillsammans med Socialstyrelsen vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan samt genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna.

Under 2018 har Folkhälsomyndigheten framförallt arbetat med dels en webb- och pappersbaserad undersökning om hälsosituationen för 10 000 sverigefinnar, och dels en nulägesbeskrivning av området hälsa inom strategin för romsk inkludering. Folkhälsomyndigheten konstaterar att det finns stora behov av att utveckla fler och bättre metoder som skulle möjliggöra uppföljning av hälsosituationen på individ- och gruppnivå hos de nationella minoriteterna. Myndigheten har under året genomfört samrådsmöten med företrädare för de nationella minoriteterna där metoder och behov av uppföljning av hälsosituationen har diskuterats.

Myndigheten har uppdaterat sin externa webb med information på nord- och sydsamiska, jiddisch, meänkieli, finska och fem varieteter av romani chib.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har fortlöpande kontakter för att diskutera gemensamma frågor inom det minoritetspolitiska området.

Myndigheterna har i sina respektive regleringsbrev uppdrag att genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna. Myndigheternas tolkning är att effektiva samråd inte endast är gemensamma samråd med minoritetsgrupperna där båda myndigheterna deltar. Gemensamma samråd är lämpligt i de fall då sakfrågan berör båda myndigheterna. Respektive myndighet har också behov av egna samråd med minoritetsgrupperna kring sina ansvarsområden, men tar vid dessa tillfällen ansvar för att vid behov vidarebefordra frågor till rätt myndighet.

Folkhälsomyndigheten bedömer att samarbetet med Socialstyrelsen är mycket gott och fungerar bra.

Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har tidigare haft uppdrag att utveckla dialogen med de fem nationella minoriteterna för att stärka inflytande i enlighet med 5 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta har medfört att myndigheterna tillsammans med Arbetsförmedlingen och Skatteverket under några år genomfört gemensamma samråd med de nationella minoriteterna. För närvarande har Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket inga särskilda minoritetspolitiska uppdrag. Arbetsförmedlingen har uppdrag att vidareutveckla arbetet med romsk inkludering i sin verksamhet 2016-2019.

Under 2018 har Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket gemensamt genomfört samråd med de nationella minoriteter som så önskat. Det innebär att samråd har genomförts med företrädare för samerna, sverigefinnarna, tornedalingarna och romerna. Under samrådsmötena har bland annat en kunskapshöjande film för medarbetarna om minoriteter samt former för fortsatt dialog diskuterats.

År 2018 lämnade Försäkringskassan det tidigare samarbetet med Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket angående samråd med nationella minoriteter. Myndigheten har under året arbetat med att utveckla formerna för samråden. Utvecklingsarbetet har som mål att samråden bättre ska leva upp till syftet att ge de nationella minoriteterna reell möjlighet till inflytande. Myndigheten avser att återuppta samråden under 2019.

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) ska i årsredovisningen för 2018 särskilt redovisa hur medlen från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* har använts för att bedriva språkvårdande verksamhet för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib samt revitaliseringsinsatser till stöd för de nationella minoritetsspråken.

Enligt reviderat regleringsbrev tillfördes myndigheten ytterligare medel för utdelning under hösten. Myndigheten fick också under 2018 två utökade uppdrag, att digitalt tillgängliggöra språkliga resurser för de nationella minoritetsspråken och att utreda hur språkcentrum eller motsvarande funktioner för de nationella minoritetsspråken kan organiseras.

Språkvård - anslagspost 6

ISOF disponerar enligt ap 6, 2 700 000 kronor till språkvårdande insatser för finska, meänkieli, jiddisch, romska samt för ett projekt som omfattar samtliga nationella minoritetsspråk. Anslaget ska även användas för att tillgängliggöra språkliga resurser samt utreda formerna för hur språkcentrum för finska och meänkieli kan organiseras och förutsättningar för motsvarande funktion för jiddisch och romani chib.

För nationella minoritetsspråk har 190 000 kronor använts till ett projekt med syfte att ta fram ett skolmaterial om minoriteterna och deras språk för gymnasiet. Materialet kommer att finnas tillgängligt som nedladdningsbara PDF-filer på myndighetens hemsida. För finska har 179 000 kronor använts till att ta fram en omsorgsordlista att användas inom äldrevården, språkvårdsseminarium, kurser i vårdfinska, inköp av bland annat språkvetenskaplig litteratur samt referensgrupps- och terminologimöten. För jiddisch har 49 000 kronor använts för ett projekt där syftet är att spela in äldre talare av jiddisch, inköp av språkvetenskaplig litteratur och möten med referensgruppen. För meänkieli har 35 000 kronor använts för att bygga upp nätverk, konferenser och till möten med referensgruppen. För romska har 540 000 kronor använts till ett projekt med syfte att ta fram romska skrivregler samt till omsorgsordlistor på sex romska varieteter, att användas inom äldrevården. En mindre summa har använts till ett minoritetsspråkspris.

Under året har ISOF tilldelats 700 000 kronor i extra medel för att digitalt tillgängliggöra språkliga resurser för de nationella minoritetsspråken. 501 000 kronor har använts till den extraordinarie utdelningen av projektmedel. Tre digitala projekt delade på medlen enligt följande: 250 000 kronor till Svenska Tornedalingarnas Riksförbund- Tornionlaaksolaiset (STR-T) för meänkielilyftet för högstadiet – ett webbläromedel, 91 000 kronor till Sverigefinska ungdomsförbundet för kuusi palaa, finska för nybörjare på Instagram samt 160 000 kronor till Álgguogáhtie för ubmejesámien mánánappa, umesamisk språkapp. Av återstående medel har digitalisering av svensk-romskt Lexin kelderash tilldelats 60 000 kronor, digitalisering av jiddischordbok 65 000 kronor samt uppbyggnad av nationell språkdatabas för de nationella minoritetsspråken 74 000 kronor.

Myndigheten fick också under 2018 i uppdrag att utreda hur språkcentrum eller motsvarande funktioner för de nationella minoritetsspråken kan organiseras. För uppdragets genomförande tilldelades 1 000 000 kronor. Uppdraget slutrapporteras till regeringen 1 oktober 2019.

Revitalisering - anslagspost 16

Enligt ap 16, disponerar ISOF 6 410 000 kronor till revitaliseringsinsatser av nationella minoritetsspråk. Med anledning av reviderat regleringsbrev genomfördes under 2018 två utlysningar av medel, en ordinarie utlysning i januari och en extraordinär i augusti.

Till den ordinarie utlysningen inkom 46 behöriga ansökningar på sammanlagt 8 400 000 kronor. Av dessa beviljades 34 projektbidrag på sammanlagt 3 540 000 kronor. Anslagsposten har dessutom belastats med 370 000 kronor i administrativa kostnader.

Bidragen har fördelats mellan språk- och kulturbärande projekt. Samtliga nationella minoritetsspråk finns representerade bland projekten. En del projekt har involverat flera av de nationella minoritetsspråken.

Flest behöriga ansökningar, 16 stycken, gällde finska, varav 11 beviljades. Minst andel ansökningar, 3 stycken, rörde jiddisch varav en beviljades medel. Av den totala bidragssumman på 3 540 000 kronor fick projekt rörande meänkieli störst andel med 28 procent och jiddisch minst andel med 3 procent. Projekt som vänder sig till barn och unga har prioriterats. Dessutom har projekt med inriktning på språköverföring mellan generationer främjats.

Till den extraordinarie utlysningen beslutade myndigheten att rikta bidraget mot framtagning av pedagogiska material. Det inkom 55 behöriga ansökningar på sammanlagt 15 600 000 kronor. Av dessa beviljades 13 projektbidrag på totalt 2 700 000 kronor. För myndighetens administrativa omkostnader har anslagsposten belastats med 299 000 kronor.

Samtliga nationella minoritetsspråk finns representerade bland projekten. Flest behöriga ansökningar, 10 stycken, gällde romska, varav 4 beviljades. Minst andel ansökningar, 2 stycken, rörde jiddisch varav en beviljades medel. Av den totala bidragssumman på 2 700 000 kronor fick projekt rörande romska störst andel med 27 procent och samiska minst andel med 16 procent.

Projektuppföljning

Under 2017 inledde ISOF ett arbete med att följa upp pågående projekt och finna goda exempel på revitaliseringsinsatser. Under 2018 har myndigheten fortsatt uppföljningen och koncentrerat sig på sju olika föreningar som finns i Stockholm med omnejd. Institutet har också genomfört ett seminarium kallat *Goda exempel* där fem föreningar presenterade de revitaliserande aktiviteter de genomfört samt det pågående projektet. Föredragen spelades in för att läggas upp på institutets hemsida.

Myndigheten kan se effekter av de olika projekten. Språken används i större utsträckning än för några år sedan, deltagarna känner större trygghet och rädslan för att säga fel är inte lika central. Identiteten har stärkts och det

språkrevitaliserande arbetet har gett önskad effekt, åtminstone inom de områden där föreningarna verkar.

Under 2018 har 22 språkrevitaliseringsprojekt som tidigare beviljats medel redovisats till institutet. Projekten har i flera fall gällt olika typer av språkbud, språkträffar, språkkurser eller studiecirkel med olika aktiviteter inbakade, både språkliga och traditionsbärande. Det har ofta funnits en tydlig koppling till kulturarvet och många projekt har kombinerat språkinläring med estetisk verksamhet. Deltagarna har i regel varit mycket nöjda med projekten och menar att dessa har lett till en ökad kompetens och språkmedvetenhet samt ökad trygghet i språkanvändandet.

En återkommande brist är svårigheten att lägga upp, planera för och genomföra ett större projekt. Det gäller framför allt nystartade projekt. Trots vissa brister kan ISOF även i år konstatera att projekten i stort har varit framgångsrika och att statsbidraget har stärkt de nationella minoritetsspråken och därigenom minoritetsspråksanvändarna.

Kulturrådet

Kulturrådet ska i årsredovisningen redovisa hur myndigheten verkat för det samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet. Redovisningen ska göras utifrån de nationella kulturpolitiska målen och de minoritetspolitiska målens delområden språk och kulturell identitet samt inflytande och delaktighet. Kulturrådet ska redovisa uppdraget om främjande och spridning av litteratur på nationella minoritetsspråk till uppföljningsmyndigheterna.

För 2018 har Kulturrådet genom de riktade stöden till nationella minoriteters kulturverksamhet fördelat 13 700 000 kronor genom stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet, stöd till planerad utgivning av litteratur, efterhandsstöd till litteratur samt produktionsstöd. Kulturrådet har hanterat fler kvalificerade ansökningar under 2018 än 2017. Trots det konstaterar myndigheten att det fortfarande finns stora behov av professionella utgivare av litteratur och kulturtidskrifter på de nationella minoritetsspråken.

Kulturrådet ska uppmärksamma regionernas arbete med att främja de nationella minoriteterna, i synnerhet romers kultur och kulturarv. Kulturrådet har fördelat 1 000 000 kronor till insatser som främjar nationella minoriteters kultur. Pengarna har fördelats genom utvecklingsbidraget till regional kulturverksamhet.

Kulturrådet ska under perioden 2017-2019 genomföra insatser som har till syfte att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Barn- och ungdomslitteratur är särskilt prioriterad. I uppdraget ingår också att i samverkan med romska företrädare och sakkunniga genomföra läsfrämjande insatser för den romska minoriteten. Myndigheten ska besluta om uppdragets genomförande i samråd med

företrädare för de nationella minoriteterna. Efter behovskartläggning och samråd med minoriteterna har myndigheten genomfört ett antal insatser under 2018. Översättningar har gjorts av Bokstartmaterialet på de fem minoritetsspråken och för några av språken även på deras varieteter. Rundabordsamtal med företrädare för de olika aktörerna inom förlag, bokhandel, distribution och bibliotek har genomförts. Syftet var att få en bättre bild av de utmaningar som finns längs bokens väg till läsaren när det gäller de nationella minoritetsspråken. För att stärka professionerna i deras möte med barn och stötta föräldrar att överföra sitt nationella minoritetsspråk till barnen har Leena Huss anlitas för att skriva artiklar och delta i två filmer som ska publiceras på Bokstartswebben. Kontakt och nätverkande med Kungliga biblioteket, Institutet för språk och folkminne, Skolverket, Sametinget och Författarcentrum Sápmi har även förts under året.

Enligt Kulturrådet krävs en rad insatser för att uppfylla uppdraget att främja utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråken. Det handlar om långsiktiga strategiska insatser som inte rymms inom detta uppdrag och kortsiktiga insatser som Kulturrådet kan bidra till men även åtgärder som olika aktörer kan stärka. Utifrån samråd, dialoger och rundabordsamtal har myndigheten fått kunskap och underlag till att prioritera de insatser som på sikt kan stärka infrastrukturen. Förslag till långsiktiga satsningar kommer att presenteras i slutrapporten 2019.

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen ska enligt regleringsbrev 2018 redovisa vilka åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas i syfte att utöka och utveckla den integrerade samiska undervisningen.

Sameskolstyrelsen disponerar 1 000 000 kronor från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* för integrerad samisk undervisning i grundskolan. Därutöver har Sameskolstyrelsen för ändamålet budgeterat 2 000 000 kronor från myndighetens ramanslag.

Enligt Sameskolstyrelsens redovisning har integrerad samisk undervisning under 2018 bedrivits i nio kommuner. Både elevantalet och undervisningstiden har ökat jämfört med förra året. Kommunerna har använt den ekonomiska resursen till att finansiera undervisning i samiska, duoddje (slöjd), hemkunskap, SO och NO ämnena, temaundervisning om samer och lägerverksamhet. Statsbidraget har också använts till inköp av läromedel, ordböcker och appar.

Sameskolstyrelsen kan i utvärderingarna se att utbudet i den samiska integreringen har ökat. Det förekommer undervisning i övriga ämnen utöver samiska så som musik, bild, idrott och svenska där alla elever får undervisning kring samiska teman.

Sameskolstyrelsen konstaterar att i de kommuner där man anstränger sig för att ge eleverna goda möjligheter att läsa samiska ökar också antalet elever

som läser språket. Det krävs aktiva och engagerade lärare men även engagemang på politisk nivå inom kommunerna. Sameskolstyrelsen konstaterar att det är uppenbart att den integrerade samiska undervisningen är mer aktiv på skolor i de kommuner där minoritetspolitiken fungerar väl.

Skolinspektionen

Skolinspektionen ska enligt regleringsbrev 2018 fortsätta sitt arbete med att följa upp, analysera och redovisa sina insatser utifrån minoritetspolitikens mål och delområden.

Skolinspektionens granskningsuppdrag gäller alla barn, elever och vuxen-studerande. Den tillsyn som genomförs för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter är därför en integrerad del i den löpande verksamheten. Myndigheten konstaterar dock att vissa av de områden som granskas inom tillsynen har en särskild relevans för de nationella minoriteternas rättigheter. Dessa handlar om rätten till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Under året har myndigheten infört ett förtydligande tillägg i tillsynen i syfte att synliggöra kraven på modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk.

Under 2018 har myndigheten genomfört tillsyn av Sameskolstyrelsens fem sameskolor. Inspektionen har gjorts inom samma arbetsområden som inom den regelbundna tillsynen, men utifrån den lagstiftning som gäller för sameskolan. Två av de granskade skolorna uppfyllde författningarnas krav inom samtliga områden som bedömts. Tre av skolor har fått förelägganden. Det har handlat om brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsa, användning av skolbibliotek och det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen har under hösten påbörjat planeringen för att genomföra en tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolan. Granskningen genomförs mot bakgrund av bland annat att det är relativt få elever med minoritetstillhörighet som deltar i modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i förhållande till antalet elever som kan vara berättigade till det.

Skolinspektionen tar emot uppgifter och anmälningar om det finns missförhållanden i en skola. Det kan exempelvis handla om att skolan inte erbjuder modersmålsundervisning eller att den modersmålsundervisning som erbjuds inte håller godtagbar kvalitet. Under 2018 har ett ärende inkommit som handlar om modersmål och nationella minoriteter.

Myndigheten har under året inte genomfört samråd med de nationella minoriteterna.

Skolverket

Under våren 2018 fick Skolverket en ändring i sin instruktion. Myndigheten ska ha ett samlat ansvar för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken inom ramen för sitt verksamhetsområde vilket

innefattar att verka samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter.

Enligt Skolverkets årsredovisning har myndigheten tagit fram en verksamhetslogik för hur arbetet ska bedrivas och tydliggjort vilka som berörs internt och externt. Skolverket har även arbetat med att förbättra samråden med representanter för nationella minoriteter genom bättre intern samordning och genom att ta in synpunkter från organisationer som myndigheten har kontakt med.

Brobygggarutbildningen (Ku2016/00995/DISK) omfattar sedan hösten 2016 både skola och socialtjänst. Tolv deltagare från sex kommuner avslutade sina studier efter fyra terminer våren 2018. En ny utbildningsomgång startade vårterminen 2018 med sju deltagare och pågår till och med höstterminen 2019.

En behörighetsgivande uppdragsutbildning för lärare i samiska startade hösten 2018 med drygt 20 deltagare och ska pågå under fyra terminer till och med höstterminen 2020 (U2017/05022/S delvis, U2018/00760/S). Inför uppstarten av utbildningen arrangerade Skolverket samråd med den samiska ungdomsorganisationen Sáminuorra.

Inom ramen för uppdraget om att öka kunskapen i skolan om den nationella minoriteten romer (Ku2016/01673/DISK) har Skolverket erbjudit ett riktat stöd till Stockholms stad och Malmö stad. I Stockholm genomförs det av Södertörns högskola och är en del av en satsning på MR-ambassadörer och i Malmö tillsammans med Romska informations- och kunskapscenter (RIKC). Inom ramen för samma uppdrag har Skolverket en referensgrupp bestående av ämneslärare där majoriteten tillhör den nationella minoriteten romer. Tillsammans med referensgruppen har Skolverket tagit fram ett digitalt stödpaket för undervisning om romer. Stödpaketet innehåller förutom Skolverkets tidigare material även material från bland andra UR, Forum för levande historia, Länsstyrelsen och Romska ungdomsförbundet. Genom samverkan med Skolverket har romska ideella organisationer bidragit till att sprida information om det digitala stödpaketet.

Skolverket har ännu inte genomfört någon utvärdering av insatserna för de nationella minoriteterna under 2018.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen ska enligt regleringsbrev 2018 vidta insatser för att implementera lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i verksamheten. Arbetet ska utgå från det minoritetspolitiska målet och dess tre delområden. Socialstyrelsen ska fortsatt utveckla den långsiktiga dialogen med de nationella minoriteterna. Vidare ska myndigheten tillsammans med Folkhälsomyndigheten vidareutveckla samarbetet myndigheterna emellan samt genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna.

Merparten av årets insatser inom minoritetspolitiken har baserats på Socialstyrelsens regeringsuppdrag inom ramen för romsk inkludering. Uppdragen har rapporterats i särskild ordning till Länsstyrelsen i Stockholm.

Vad gäller inflytande och delaktighet samråder myndigheten både inom ramen för specifika regeringsuppdrag och i mer obunden form med företrädare för de nationella minoriteterna. Under året har samråd genomförts med riksorganisationer för judarna, tornedalingarna, romerna samt Sametinget.

Socialstyrelsen har under flera år arbetat med att integrera nationella minoritetsfrågor i myndighetens interna arbete. På så sätt kan myndigheten upprätthålla och bredda kunskapen om de nationella minoriteternas rättigheter och därmed bidra till att förbättra situationen inom minoritetspolitikens delområden. Information om den reviderade minoritetslagen har spridits till berörda avdelningar. Flera avdelningar inom myndigheten berörs av det särskilda regeringsuppdraget att informera om minoritetslagen inom myndighetens ansvarsområde och att genomföra en kartläggning av eventuella behov av kunskapsstöd.

Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten har fortlöpande kontakter för att diskutera gemensamma frågor inom det minoritetspolitiska området. Bland annat har myndigheterna gjort en gemensam tolkning av uppdraget att genomföra effektiva samråd med de nationella minoriteterna. Se redovisning under Folkhälsomyndigheten.

Socialstyrelsen bedömer att samarbetet med Folkhälsomyndigheten är mycket gott och fungerar bra.

Universitets- och högskolerådet

Universitets- och högskolerådet (UHR) ska enligt regleringsbrev för 2018 följa upp, analysera och redovisa sina internt och externt riktade insatser utifrån minoritetspolitikens mål.

Information om myndigheten på de nationella minoritetsspråken finns på uhr.se. Webbplatsen studera.nu har också information på de fem nationella minoritetsspråken. UHR:s bedömning är att informationen på myndighetens webbplatser bidrar till att synliggöra och sprida kunskap om de nationella minoriteterna bland allmänheten och inom högskolesektorn. Informationen på minoritetsspråken har även ett viktigt symbolvärde eftersom det signalerar att myndigheten arbetar med dessa frågor och ser dem som viktiga. Informationen bidrar också till att hålla de nationella minoritetsspråken levande genom att språken syns på myndighetens webbplatser.

UHR anordnar regelbundet konferensen *Kvalitetsdrivet* med olika teman som rör likabehandling, jämställdhet, breddad rekrytering och deltagande inom högskolan. Målgruppen är lärosäten, andra myndigheter och

intresseorganisationer inom utbildningssektorn. Vid årets konferens var nationella minoriteter ett av konferensens teman.

Myndigheten har lanserat ett digitalt pedagogiskt utbildningsverktyg för lärare samt studie- och yrkesvägledare inom grundskolan för arbete med breddad rekrytering inom låg- och mellanstadium. Materialet består av en kort animerad film och uppföljande övningar. Animationen har textats på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani och nordsamiska.

UHR har under 2018 slutfört en undersökning av gymnasieungdomars inställning till högre studier. Ungdomar från samtliga nationella minoriteter har ingått i fokusgruppsintervjuer. Myndigheten har publicerat en rapport av det insamlade materialet där de rekommenderar universitet och högskolor att utarbeta en minoritetspolitisk strategi och lämnar förslag på vad som kan ingå.

Under året har myndigheten publicerat den statistiska analysen *Högskoleutbildning i nationella minoriteters språk och kultur - vad har hänt?* Rapporten jämför åren 2016 och 2017 samt ger en tillbakablick på läsåren 2008/09 till 2016/17. Rapporten syftar till att visa hur utbildningsutbudet och sökande- och antagningsbilden ser ut och hur det förändrats över tid. Rapportens slutsats är bland annat att det finns brister i utbudet av utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur. Det saknas utbildningar, utbildningsformer och sökande för sammanhängande studier på både grund- och avancerad nivå i alla språk. Särskilt när det gäller romani chib och meänkieli är antalet högskolekurser mycket begränsat. Utbudet av distans- och campusförlagda utbildningar är ojämnt fördelat mellan språken och det är brist på kompletterande fortbildningskurser inom det ordinarie utbudet för lärare. UHR ser även behov av lokal och nationell översyn av marknadsföring och vägledning inom området.

UHR har genomfört ett antal seminarier för att höja kunskapen om de nationella minoriteterna. Myndighetens bedömning är att det finns ett intresse för frågorna, men att lärarna ofta har svårt att delta på grund av arbetsbelastning och uppgifter knutna till yrkesrollen. Detta gör att deltagandet varit lägre än önskat, men UHR ser ändå att seminarierna fyller ett stort behov då de bidrar med kunskap. Seminariediskussioner och utvärdering av årets aktiviteter visar att det finns bristande kunskap om nationella minoriteter bland pedagoger. Många saknar också kunskap om hur ämnet kan integreras i undervisningen, vilket gör att de undviker ämnet.

Myndigheten har under året inte genomfört samråd med representanter för de nationella minoriteterna.

Svenska Filminstitutet

2018 fick Filminstitutet i uppdrag som en särskild satsning att främja film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken. För uppdragets

genomförande har Filminstitutet tillförts 1 500 000 kronor. Redovisning av uppdraget ska ske i samband med resultatredovisningen för 2018 till regeringen.

Sju projekt som berör de nationella minoritetsspråken har beviljats stöd under året. 125 000 kronor i distributions- och visningsstöd har tilldelats tre projekt för arrangerande av festivaler med filmvisningar på finska, jiddisch respektive romani chib. Därutöver har tre filmprojekt beviljats 10 100 000 kronor i produktionsstöd för film på meänkieli, romani chib, respektive finska. Ett filmprojekt på samiska har fått utvecklingsstöd för 250 000 kronor.

Under 2018 har en projektledare anställts på halvtid, för att arbeta långsiktigt och strategiskt med institutets uppdrag.

Länsstyrelserna

Samtliga länsstyrelser har i uppdrag att redovisa hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har tillämpats i myndigheternas interna och externa insatser utifrån målet för minoritetspolitiken. Samtliga länsstyrelser utom Blekinge har inkommit med redovisning. Blekinge uppger som föregående år att uppdraget inte har kunnat prioriteras.

Sammanfattningsvis kan konstateras att länsstyrelserna under året har genomfört flera insatser och aktiviteter för de nationella minoriteternas rättigheter. Flera arbetar vidare med frågorna och utvecklar sina metoder, kontakter och insatser vilket ger kunskapshöjning om minoritetspolitiken och minoritetslagen. Arbetet sker ofta inom ramen för länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter. Tydligt är att särskilda uppdrag och uthålliga stödstrukturer är fortsatt viktiga.

Länsstyrelserna skulle kunna spela en positiv roll om de gavs ett större ansvar för implementeringen av minoritetspolitiken. Länsstyrelserna är vana att samordna regionala och lokala aktörer för att lösa de utmaningar som finns i sina respektive län. I deras instruktion framgår att de ska verka för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Med mer ansvar och resurser skulle länsstyrelserna kunna bidra mer aktivt i utvecklingen av minoritetspolitiken.

Interna insatser

Liksom tidigare år genomförs merparten av länsstyrelsernas insatser för nationella minoriteters rättigheter inom ramen för uppdraget om mänskliga rättigheter. De länsstyrelser som sedan tidigare påbörjat ett rättighetsbaserat arbetssätt, där icke diskriminering och nationella minoriteter är en del, har fortsatt med arbetet. Några länsstyrelser arbetar med frågor om nationella minoriteter inom ramen för Agenda 2030. Rättighetsbaserade checklistor, MR-program och metodstöd är olika verktyg som framarbetats för att underlätta handläggning, verksamhetsplanering och årsredovisning.

Länsstyrelsen i Södermanland har till exempel tagit fram *En handbok för perspektivfrågor*, där nationella minoriteters rättigheter och minoritetspolitikens delområden finns med. Handbokens syfte är att konkretisera myndighetens uppdrag inom områdena jämställdhet, barns rättigheter, tillgänglighet, mänskliga rättigheter och folkhälsa. Några länsstyrelser redovisar att processer med internutbildningar och utveckling av rutiner för detta arbete pågår. Få länsstyrelser har handlingsplaner för sitt minoritetspolitiska arbete men några håller på att ta fram planer eller liknande dokument.

Länsstyrelserna redovisar flera olika genomförda utbildningsinsatser inom området mänskliga rättigheter där nationella minoriteter också uppmärksammas. Flera genomför även obligatorisk introduktionsutbildning för nyanställd personal där information om nationella minoriteters rättigheter ingår. Samordnande och deltagande i olika nätverk och samrådsgrupper, både regionala och nationella genomförs för att öka kunskapen om nationella minoriteters rättigheter. Liksom tidigare år uppmärksammar flera länsstyrelser de nationella minoriteternas högtidsdagar, till exempel genom flaggningar och information på intranät och externa webbsidor.

En tredjedel av länsstyrelserna har inventerat personalens språkkompetenser. Vissa av dem genomför det kontinuerligt och några har utvecklat rutiner för att fånga upp språkkompetenser vid nyrekryteringar. Som exempel har Länsstyrelsen i Norrbotten i rekryteringsannonser framhållit att kompetens inom något av minoritetsspråken finska, meänkieli och/eller samiska ses som värdefullt. Flera länsstyrelser har även förbättrat sina rutiner för att bemöta personer som önskar kontakt med myndigheten på minoritetsspråken.

Några länsstyrelser har vid olika kriser i länet gått ut med information som översatts och publicerats externt på minoritetsspråk, som ett exempel när eldningsförbud inträdde under sommarens torka.

Även i år påtalar en del länsstyrelser resursbrist för arbetet vilket gjort att inplanerade interna aktiviteter har nedprioriterats.

Externa insatser

Diskriminering och utsatthet

Några länsstyrelser genomför informationsinsatser för att öka kunskapen om de nationella minoriteterna och deras rättigheter inom ramen för sitt antidiskrimineringsarbete. Ett exempel är dialogmötet som Länsstyrelsen i Västerbotten anordnade med anledning av judiska minoritetens situation i Umeå och Sverige. Syftet med dialogtillfället var att sammanföra representanter för samfund, stat, kommun och civil sektor. Ett annat exempel är Länsstyrelsen i Jämtland som vid kommunala samråd om detaljplaner påtalar skyddet för renskötseln, vilket är ett riksintresse. Ett ytterligare exempel är Länsstyrelsen i Jönköping som medverkat i ett undervisningspass om mänskliga rättigheter på socionomprogrammet på Jönköpings University

där frågor om nationella minoriteter ingick, särskilt vad gäller romers utsatthet för indirekt diskriminering. Ett annat sätt att minska diskriminering och utsatthet är att vara medarrangör eller initiativtagande till olika seminarier eller nätverk kopplade till uppmärksammandet av Förintelsen, antisemitism och mänskliga rättigheter. Länsstyrelsen i Västra Götaland var som exempel medarrangör till den Nordiska interreligiösa konferensen *Healing of memories* där Göteborgs interreligiösa råd stod som värd. Den judiska minoriteten ingår i rådet och fanns representerad i programmet. Även relationen mellan samerna och Svenska kyrkan uppmärksammades i programmet. Som tidigare rapporterats, är det flera länsstyrelser som uppmärksammar Förintelsens Minnesdag, som en del av arbetet mot diskriminering och utsatthet.

Inflytande och delaktighet

Merparten av länsstyrelsernas insatser rör samråd, samverkan, nätverkande och projekt med en eller flera minoriteter. Insatserna sker både enskilt och tillsammans med regioner och kommuner i länet samt minoritetsorganisationer. Nästan hälften av länsstyrelserna beskriver någon form av samråd eller nära dialoger med någon eller flera av minoriteterna, vilket är en ökning från tidigare år. Trots det rapporterar flertalet länsstyrelser att strukturerade samråd med de nationella minoriteterna inte kommit igång. Samverkan sker oftare kring särskilda aktiviteter och arrangemang med en tydlig koppling till en specifik minoritet. Som ett exempel har Länsstyrelsen i Gotland samverkat med representanter för sverigefinnar och romer inför firandet av Finland 100 år. Länsstyrelsen i Jönköping uppger att myndigheten haft nära dialog med personer som tillhör resandefolket i särskilda frågor. Länsstyrelserna som ingår i förvaltningsområdet för samiska har ett flertal arbetsgrupper där samer ingår.

De länsstyrelser som samråder har utarbetat former för samråd eller dialog med någon eller flera av minoriteterna. Det är en viss ökning av länsstyrelser som deltar i samråd som arrangeras av regioner eller kommuner i länen. Det är vanligast att samråd sker med den minoritetsgrupp vars språk som kommunerna inom länet är förvaltningsområde för. Ett fåtal länsstyrelser uppger att de samråder med alla nationella minoritetsgrupper. Fortfarande pågår ett utvecklingsarbete av samrådsprocessen på några länsstyrelser där samråd inte kommit igång. Länsstyrelsen i Södermanland har som exempel genomfört en kartläggning av kommunernas och regionens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk i länet för att få en bild av hur de arbetar och vilket stöd länsstyrelsen kan bidra med. Ett resultat utav samverkan i länet är ett program för en länsgemensam utbildningsinsats.

Några av de länsstyrelser som inte har samråd uppger att det är svårt att hitta representanter för nationella minoriteter att samråda med.

Det är fortfarande tydligt att länsstyrelser i förvaltningsområdet för samiska har mest utvecklade rutiner för samråd med samer och samebyarna, främst angående rennäring och närbesläktade frågor. Samråd och dialog sker även

enligt regleringar i lagar och förordningar inom områden som exempelvis samhällsplanering, miljöfrågor, tillståndsprövning, rovdjur och renskötsel.

Språk och kulturell identitet

De externa insatserna syftar till att synliggöra minoriteternas språk och kultur på olika sätt utifrån den verksamhet som bedrivs på respektive länsstyrelse. Det är ingen större skillnad på aktiviteter och arrangemang som rapporterades föregående år gentemot årets. I stort sett alla länsstyrelser nämner den gemensamma informationen på webben om de nationella minoriteternas rättigheter, som en insats för att synliggöra minoritetsspråken och kulturerna. På hemsidan finns också övergripande information om länsstyrelsen översatt till de nationella minoritetsspråken.

Flera länsstyrelser har flaggat på minoriteternas högtidsdagar samt andra minnesdagar och i samband med dessa dagar informera om händelserna både internt och externt på webben.

Olika samarbeten med museer förekommer sedan tidigare. Regionmuseet Kristianstad och Romska Kulturcentret Malmö har tillsammans kartlagt några viktiga platser i svenska romers historia och placerat ut fem minnesmärken runt om i Skåne. Utöver skyltningen finns ett digitalt material med berättelser och bilder. Minnesmärkena invigdes i april 2018 och en av inledningstalarna var landshövdingen. Genom bidraget ”förvaltning av värdefulla kulturmiljöer” har Länsstyrelsen i Skåne kunnat medverka till finansiering av projektet. Andra samarbeten för att synliggöra minoriteternas språk och kulturer är samarrangemang med regioner och kommuner. Ett sådant exempel är Västmanland där länsstyrelsen, regionen och sex av länets kommuner samarrangerade kampanjen *Två språk-ett land*. Kampanjen handlade om sverigefinnar och deras rättigheter och informationen spreds på TV-skärmar i länstrafikens bussar, annonstavlor, via sociala medier och i traditionell media. Även samarbeten mellan länsstyrelser förekommer. Länsstyrelsen i Västerbotten har till exempel tillsammans med de övriga tre nordligaste länsstyrelserna initierat en treårig bidragssatsning på samiska kulturmiljöer. Informationsblad och information på webben har översatts till nordsamiska och sydsamiska. Andra sätt att synliggöra minoriteterna är skyltar på minoritetsspråken. Länsstyrelsen i Norrbotten har som exempel vägvisningsskyltat med både samiska och svenska namn efter Kungsleden.

Bilagor

Bilaga 1

Redovisning av statsbidrag till kommuner och landsting/regioner

Bilaga 2

Kommuners kartläggningsarbete

BILAGA 1 STATSBIDRAG 2018 - Kommuner													
Kommun/stad	Disponibelt statsbidrag 2018	Förbrukning av 2018 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2018 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterade medel av 2018 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Inflytande, delaktighet och samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärendehandläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A-H
Arjeplog	660 000	648 362	98%	11 638	293 511	114 854	9 455	130 082	86 891	0	13 569	0	648 362
Arvidsjaur	660 000	660 000	100%	0	14 150	44 694	35 188	33 659	508 775	0	11 064	12 490	660 000
Berg	660 000	660 000	100%	0	64 298	105 108	34 938	78 348	282 101	42 698	52 509	0	660 000
Borlänge	990 000	858 758	87%	131 242	11 765	55 341	37 193	111 899	541 340	23 362	69 655	8 203	858 758
Borås	1 980 000	1 980 000	100%	0	42 953	144 894	3 489	468 340	1 140 527	14 974	164 813	0	1 980 000
Botkyrka	1 320 000	1 289 223	98%	20 777	209 852	348 555	33 136	268 709	156 248	36 240	45 926	200 557	1 289 223
Degetors	660 000	660 000	100%	0	0	12 989	4 251	35 976	603 080	0	717	3 007	660 000
Dorotea	660 000	660 000	100%	0	31 963	22 697	24 512	141 794	415 884	5 500	17 670	0	660 000
Enköpings	660 000	625 657	95%	34 343	22 697	140 684	38 205	64 390	325 975	0	31 026	2 680	625 657
Esskilstuna	1 980 000	1 975 673	100%	4 327	564 993	146 062	6 425	518 371	584 343	27 136	114 040	14 303	1 975 673
Fagersta	660 000	313 965	48%	346 035	6 393	0	1 491	47 016	201 196	0	57 869	0	313 965
Finspång	660 000	660 000	100%	0	1 948	107 946	1 343	207 337	318 028	2 131	18 567	2 700	660 000
Gällivare	1 160 000	1 160 000	100%	0	229 000	144 800	42 999	419 175	316 526	0	7 500	0	1 160 000
Gislaved	660 000	284 270	43%	375 730	0	0	14 000	0	270 270	0	0	0	284 270
Göteborg	1 980 000	1 980 000	100%	0	149 100	485 395	13 156	496 963	667 386	0	228 000	0	1 980 000
Hallstammar	2 640 000	2 640 000	100%	0	231 000	226 000	263 000	607 000	832 000	42 000	336 000	103 000	2 640 000
Härninge	660 000	660 000	100%	0	27 427	53 057	2 385	132 159	350 358	0	88 222	6 392	660 000
Härninge	1 320 000	1 316 107	100%	3 893	17 311	36 611	37 125	125 418	597 187	19 318	483 137	0	1 316 107
Haparanda	1 160 000	1 160 000	100%	0	291 653	437 481	7 703	289 000	19 526	7 700	26 937	80 000	1 160 000
Holms	660 000	660 000	100%	0	29 970	190 408	3 811	84 407	300 003	0	51 401	0	660 000
Huddinge	1 980 000	1 980 000	100%	0	427 000	928 982	27 000	360 587	236 431	0	0	0	1 980 000
Häbo	660 000	660 000	100%	0	10 852	13 004	3 623	120 996	465 407	1 727	44 391	0	660 000
Hällefors	660 000	639 036	97%	20 964	0	4 492	815	71 398	466 908	0	105 423	0	639 036
Järfälla	990 000	715 561	72%	274 439	0	34 118	1 495	54 363	292 675	222 942	15 730	94 238	715 561
Järfälla	660 000	660 000	100%	0	51 910	22 660	777	48 227	489 410	47 016	0	0	660 000
Jokkmokk	660 000	660 000	100%	0	208 000	344 000	0	42 000	0	6 000	0	60 000	660 000
Kalix	1 160 000	1 141 776	98%	18 224	28 306	36 448	28 459	331 754	601 304	0	115 505	0	1 141 776
Karlskoga	660 000	660 000	100%	0	10 549	92 278	3 421	46 960	389 976	0	116 816	0	660 000
Kiruna	1 160 000	1 089 195	94%	70 805	101 700	119 187	57 923	281 825	460 072	20 000	58 488	0	1 089 195
Krokoms	660 000	660 000	100%	0	33 500	69 700	98 600	127 300	285 900	45 000	0	0	660 000
Köping	660 000	660 000	100%	0	20 191	10 668	842	28 824	568 741	0	40 734	0	660 000
Lindesberg	660 000	660 000	100%	0	0	57 576	371	49 239	533 974	1 156	17 684	0	660 000
Ludvika	660 000	595 149	90%	64 851	0	217 043	9 865	36 316	300 157	0	31 768	0	595 149
Luleå	1 490 000	1 490 000	100%	0	445 215	125 398	17 631	124 275	706 775	0	68 066	2 640	1 490 000
Lyckeby	660 000	660 000	100%	0	145 597	36 584	7 856	177 529	251 481	8 127	22 298	10 528	660 000
Malingsbo	1 980 000	1 928 503	97%	51 497	589 673	699 317	94 803	449 226	16 744	0	78 740	0	1 928 503
Malå	660 000	660 000	100%	0	46 082	116 463	7 907	62 714	338 384	27 111	56 508	4 841	660 000
Marnestad	660 000	657 759	100%	2 241	90 955	236 250	12 529	153 687	159 338	0	5 000	0	657 759
Motala	660 000	660 000	100%	0	0	459	700	263 320	277 521	0	19 000	99 000	660 000

Norrköping	1 980 000	1 980 000	100%	0	250 000	540 000	13 000	410 000	672 000	3 000	83 000	9 000	1 980 000
Norrålle	990 000	990 000	100%	0	2 884	74 205	16 264	206 541	488 132	7 752	194 212	0	990 000
Nykvam	660 000	662 700	99%	7 300	200	53 000	4 500	178 500	354 000	5 000	57 500	0	662 700
Oxelösund	660 000	660 000	100%	0	8 300	78 200	4 000	158 300	284 100	70 250	26 850	30 000	660 000
Pajala	1 160 000	1 160 000	100%	0	122 609	194 243	1 838	173 642	557 433	0	47 280	62 955	1 160 000
Sigtuna	660 000	660 000	88%	80 000	6 800	30 200	4 500	201 000	185 000	25 200	126 000	1 000	660 000
Sandviken	660 000	606 436	92%	53 564	13 051	17 054	1 428	55 184	266 419	0	0	253 300	606 436
Skellefteå	990 000	916 700	93%	73 300	214 465	165 939	0	36 302	444 665	0	55 669	0	916 700
Skirnskatteberg	660 000	660 000	100%	0	14 465	37 097	8 940	118 421	437 930	24 277	18 870	0	660 000
Skövde	990 000	959 590	97%	30 410	126 923	70 565	4 353	353 703	404 046	0	0	0	959 590
Smedjebacken	660 000	660 000	100%	0	0	175 207	18 950	98 131	349 947	0	17 765	0	660 000
Solna	990 000	990 000	100%	0	72 794	19 536	92 483	68 437	703 000	0	29 723	4 027	990 000
Sorsele	660 000	646 117	98%	13 883	105 678	107 349	10 031	145 893	274 166	0	3 000	0	646 117
Stockholm	2 640 000	2 640 000	100%	0	466 208	346 840	42 346	846 145	616 439	800	321 222	0	2 640 000
Sonman	660 000	660 000	100%	0	77 714	127 129	19 962	144 184	225 456	0	396	65 159	660 000
Strömsund	660 000	660 000	100%	0	36 417	77 847	6 234	233 191	254 045	23 553	21 105	7 608	660 000
Sundbyberg	660 000	660 000	100%	0	60 000	138 519	2 581	46 437	297 500	0	94 963	20 000	660 000
Sundsvall	1 820 000	1 820 000	100%	0	1 350	129 489	2 673	860 104	726 068	55 000	43 166	0	1 820 000
Surahammar	660 000	660 000	100%	0	25 910	15 000	3 626	41 000	518 464	21 000	35 000	0	660 000
Söderhamn	660 000	260 450	39%	399 550	10 000	10 000	0	68 655	80 500	5 000	18 750	67 545	260 450
Söderålle	1 320 000	1 320 000	100%	0	15 000	69 063	3 640	303 290	825 527	0	103 480	0	1 320 000
Tilep	660 000	660 000	100%	0	64 735	43 860	2 200	145 265	367 300	0	36 650	0	660 000
Trelleborg	660 000	430 771	65%	229 229	150 436	0	0	38 309	242 026	0	0	0	430 771
Trosa	660 000	660 000	100%	0	340 411	9 628	1 348	154 379	143 527	0	10 707	0	660 000
Trollhättan	990 000	960 836	97%	29 164	115 000	76 836	450	685 550	33 000	0	15 000	35 000	960 836
Uddevalla	990 000	667 831	67%	322 169	28 000	5 992	22 523	161 041	414 329	0	35 956	0	667 831
Umeå	2 480 000	2 480 000	100%	0	720 878	489 139	166 174	302 959	701 251	0	99 599	0	2 480 000
Upplands-Bro	660 000	660 000	100%	0	0	51 992	4 200	75 008	0	529 200	0	0	660 000
Upplands Väsby	660 000	660 000	100%	0	9 889	16 109	36 771	87 447	455 000	18 744	36 040	0	660 000
Uppsala	1 980 000	1 953 418	99%	26 582	383 974	112 507	10 274	899 867	523 947	0	22 849	0	1 953 418
Vilhelmina	660 000	660 000	100%	0	5 900	64 500	30 455	38 300	505 645	0	15 200	0	660 000
Västerås	1 980 000	1 980 000	100%	0	138 000	164 000	58 000	265 000	1 225 000	0	130 000	0	1 980 000
Åre	660 000	660 000	100%	0	31 872	15 695	18 602	125 149	289 390	1 585	140 569	37 138	660 000
Åsele	660 000	356 744	54%	303 256	0	17 347	800	89 958	168 875	0	59 956	19 808	356 744
Åvallen	660 000	660 000	100%	0	70 665	35 377	30 405	114 192	337 941	5 000	66 420	0	660 000
Älmtälby	660 000	656 367	99%	3 633	35 369	107 056	2 935	104 764	348 339	7 559	47 375	2 970	656 367
Örebro	1 980 000	957 798	48%	1 022 202	0	55 422	6 983	195 020	497 515	600	202 258	0	957 798
Örnsköldsvik	990 000	383 815	39%	606 185	40 000	14 145	36 712	1 320	248 715	42 923	0	0	383 815
Östersund	990 000	936 269	95%	53 731	23 468	16 328	0	206 223	478 111	204 763	0	7 376	936 269
Österåker	660 000	452 682	69%	207 318	7 000	7 650	896	75 274	322 839	0	39 023	0	452 682
Östhammar	660 000	660 000	100%	0	15 000	8 000	6 000	60 000	516 000	0	15 000	40 000	660 000
Övertorneå	1 160 000	1 160 000	100%	0	550 900	529 700	30 300	15 300	18 500	0	15 300	0	1 160 000
SUMMA	81 390 000	76 497 518	94%	4 892 482	8 823 939	10 299 478	1 715 789	15 607 968	32 130 909	1 651 344	4 900 626	1 367 465	76 497 518

Bilaga 1 STATSBIDRAG 2018 - Landssting/regioner										
Landssting/regioner	Diponibelt statsbidrag 2018	Förbrukning av 2018 års disponibla statsbidrag	Förbrukning av 2018 års disponibla statsbidrag (procent)	Resterande medel av 2018 års disponibla statsbidrag	Inflytande, delaktighet och samråd A	Språk- och kultur B	Samordning C	Ärende-handläggning D	Övergripande information E	Övrigt F
Landsstinget Dalarna	250 000	250 000	100%	0	1 540	28 635	194 068	10 050	15 707	0
Region Uppsala	250 000	65 704	26%	184 296	0	65 704	0	0	0	0
Landsstinget Sörmland	250 000	250 000	100%	0	0	91 970	0	0	158 030	0
Region Västernorrland	250 000	250 000	100%	0	73 397	0	171 054	0	5 549	0
Region Västmanland	250 000	245 425	98%	4 575	448	144 461	69 891	0	30 625	0
Region Norrbotten	250 000	232 607	93%	17 393	1 415	87 055	29 298	59 839	55 000	0
Region Gävleborg	250 000	96 250	39%	153 750	0	26 670	1 423	61 000	0	7 157
Region Jämtland Härjedalen	250 000	225 728	90%	24 272	16499	140293	43580	25356	0	0
Region Jönköpings län	250 000	0	0%	250 000	0	0	0	0	0	0
Region Skåne	250 000	249 550	100%	450	15725	160 000	72 065	1 760	0	0
Region Örebro län	250 000	249 405	100%	595	2 743	37 000	76 163	3 169	18 600	111 730
Region Östergötland	250 000	250 000	100%	0	663	54 998	136 883	0	50 951	6 505
Stockholms läns landssting	250 000	250 000	100%	0	1 063	86 549	500	25 277	136 611	0
Västerbottens läns landssting	250 000	250 000	100%	0	56735	94400	0	6400	33 100	59 365
Västra Götalandsregionen	250 000	250 000	100%	0	0	0	0	0	250 000	0
SUMMA	3 750 000	3 114 669	83%	635 331	170228	1017735	794 925	192851	754173	184 757

Bilaga 2 Kommuners kartläggningsarbete

Länsstyrelsen och Sametinget har genom en enkät inhämtat information om kartläggningsarbetet i kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. I enkäten har vi frågat om kommunerna har aktuella kartläggningar av utbud och efterfrågan av service i form av förskola och äldreomsorg på nationella minoritetsspråk, service på språken i telefonväxel och reception, språkkompetens bland personalen samt ärendehandläggning på språken. Kommunerna har också fått svara på om kommunens utbud av service motsvarar den efterfrågan som finns. Av totalt 81 kommuner i förvaltningsområdena har 79 svar inkommit.¹¹

Tabell 1. Antal kommuner (som ingår i förvaltningsområde) om det finns en aktuell kartläggning av efterfrågan och utbud av service för respektive område. Totalt 79 kommuner.

	Kartläggning finns	Kartläggning finns inte	Vet ej
Förskola på nationella minoritetsspråk	47	28	4
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk eller med kulturell inriktning	47	25	7
Personal som talar nationella minoritetsspråk	38	38	3
Service på minoritetsspråk i telefonväxel och reception	35	38	6
Ärendehandläggning på minoritetsspråk	18	50	11

Tabell 2. Antal kommuner (som ingår i förvaltningsområde) om servicenivån motsvarar efterfrågan för respektive område. Totalt 79 kommuner.

	Servicenivån motsvarar efterfrågan		Efterfrågan saknas	Vet ej
	Ja	Nej		
Förskola på nationella minoritetsspråk	41	28	3	7
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk eller med kulturell inriktning	33	36	6	4
Personal som talar nationella minoritetsspråk	21	42	2	14
Service på minoritetsspråk i telefonväxel och reception	41	9	14	15
Ärendehandläggning på minoritetsspråk	23	15	20	21

¹¹ Två kommuner i förvaltningsområdet för finska har inte svarat på enkäten.

